

JAGORA NA KASUWANCI

1

**KOYARWA DON SHUGABANNI YAN KASUWA MASU
GIRMAMA UBANGIJI A WURIN KASUWANCI**

**JONATHAN SHIBLEY
A.KEVIN PATE**

KOYARWA AKAN HIDIMA A GUN KASUWANCI

WANDA YA RUBUTA:

JONATHAN SHIBLEY

GUDUNMAWA TA:

A. KEVIN PATE

Karin kididdiga:

Mary Claire Hall, edita

Nassoshi sun haɗa da:

Allah yana kan Aiki, Ken Eldred

Yin Kasuwanci ta Hanyar da Allah yak e so, Dennis Peacocke

Ba za a sayar da wannan littafin ba. Ana ba da izini don sake buga darussan don horarwa, muddin an rarraba abubuwan da aka sake bugawa kyauta. Hakanan ma an ba da izini don fassara wannan littafi.

GLOBAL ADVANCE RESOURCES NE SUKA BUGA SHI

Ma'aikatar Global Advance, Inc.

www.globaladvance.org

www.2tim2.org

www.globaladvance.org

JAGORAN KASUWANSI NA AIKIN BISHARA

ABUBUWAN DA KE A CIKI

GABATARWA

- I. Ka'idodin Mulkin Allah don Kasuwanci
  - a. Bayanin Kasuwanci na mulkin Allah
  - b. Yanda Littafi Mai Tsarki ya duban duniya
  - c. Kawo sakewa a kowane bangare na al'ada
  - d. Hidima a Wurin Aiki

- II. Samun ci gaba da girma a rayuwa a kadaice
  - a. Yaki da Cin Hanci da Rashawa
  - b. Amintaccen Wakili
  - c. Kula da kadarori Kudi
- III. Aiwatarda aiki a banyane
  - a. Yadda ake Kirkirar Kasafi
  - b. Kirkirar Dabarun Talla
  - c. Rubuta Tsarin Kasuwanci

- IV. Karin bayani
  - a. Yadda za'a iya Fara Kasuwanci tare da yan'uwa masu bi
  - b. Misalin Kasafin Kudi

GABATARWA

Zuwa ga Abokina,

An tsara wannan littafi domin cigabanka a matsayin shugaban kasuwanci. Ubangiji Allah yana aiki mai girma a fadin duniya ta hanyar farkar da zukanan miliyoyin yan kasuwa don yin amfani da kwarewar sana'arsu da tasirinsu don manufofinsa. Duk da yake wannan littafi yana cike da ka'idodi masu mahimmanci ga kowane mutum a kowace kasa, an rubuta shi musamman ga shugabannin kasuwanci a cikin kashashe masu tasowa waƙanda ke fuskantar kalubalai masu yawa.

Littafin ya rabu gida hudu:

1. Ka'idodin Kasuwanci yadda mulki Allah ya umurta
2. Samun ci gaba/girma a rayuwa
3. Aiwatarda aiki a bayyane
4. Karin bayani

Muna karfafa ka ka yi wannan binciken littafi tare da wasu don zurfafa tafiya tare da Ubangiji Allah kamar yadda ya shafi kasuwanci. Za'a iya amfani da wannan azaman kayan bincike/karatu don karamin rukuni, tattaunawa, da addu'a. Addu'ar mu a Global Advance, ita ce ka sami karfafawa da kuma shiryar da kai don kowane kyakkyawan aiki. Ana iya samun karin kayan karatu daga Global Advance a www.globaladvance.org ko www.2tim2.org.

A karshe, muna karfafa ka daka habaka alaƙa da kirƙira hanyar hadin gwiwa tare da sauran yan kasuwa Kirista masu tunani iri ɗaya da kai a cikin garinku da kasarku. Kungiyoyin Kasuwancin Masu bi (KKM) a duk fadin duniya za su iya ba da tallafi da hadin kai ga 'yan kasuwa da suke so su daukaka Allah a kasuwanci kuma za su zama masu kawo canji na dindindin.

Fatar mu shine a karfafa ka ka gina rayuwarka ta kuma yi tasiri a kasuwanci don nufin Mulkin Allah. Ubangiji ya albarkace ka!

Cikin Hidimar Allah da Godiya,

Jonathan Shibley

Global advance

MATSAYIN SHUGABA DAN KASUWA A CIKIN MULKIN ALLAH

BAYANI A TAKAICE

BABBAN BAYANI:

Shugabannin kasuwanci za su iya taka muhimmiyar rawa a shirin Allah domin duniya. Kasuwanci wani bangare ne na kowace al'umma da kasashe. Mutanen Allah a fagen kasuwanci suna da zarafi mai girma na gina Mulkinsa kuma su rinjayi kowane fanni na al'umma a kowace kasa.

A matsayinmu na shugabannin kasuwanci a Mulkin Allah, dole ne mu fahimci:

Allah Ya Bamu Aiki

A cikin **Matta 28:18-19** Yesu ya bamu babban umurni. Ya umurce kowane mai bi da shiga duk fadin duniya domin almajirantadda dukan al'ummai. Haka ma masu sana'a zasu iya amsa wannan kiran Ubangiji ta hanyar kasuwanci.

A cikin **Farawa sura 1** Allah ya ba da "umarnin Mallaka," ya umurce mu mu kula da duniya kuma mu kawo ta karkashin ikon Sa. Wannan yana da alaƙa da yadda muke kula da mutane da albarkatu don daukakarta.

Yesu yana neman "Abokan Kasuwanci" waɗanda za su yi aiki tare da shi kuma su shiga cikin abin da yake yi a duniya. A cikin **Matta 9: 38-39** ya ce girbi ya yi, amma ma'aikata kaɗan ne. Allah yana saka "ma'aikata" a cikin filayen girbi a fagen kasuwanci.

Kasuwanci Babban Kira ne daga Allah

Ya kamata mu dauki kasuwancinmu a matsayin hidima. Yayin da muka bar Allah ya yi aiki ta wurinmu a cikin yanayin kasuwanci, aikinmu zai zama mai tsarki, kamar na fasto a kan bagadi. A matsayin shugabannin kasuwanci na Mulki Allah, muna neman Taimakon Allah da ya kafa hanyoyinsa a cikin kasuwancin duniya. Allah yana so mu zama wakilansa domin kawo wadata, adalci, yin abinda ya dace, mutunci, waraka, da bege ga duniya.

Bugu da kari, yan kasuwa na da damar kirkirar sabbin ayyuka da sabon jari. Wannan zai iya albarkaci al'ummomi, mutane, majami'u da al'ummai.

Allah yana aiki ta abubuwan da ke faruwa a duniya

Duniyar da muke rayuwa a cikinta koyaushe tana canzawa. Dole ne shugabannin kasuwanci Masu bi su kula da lokatai da yanayi. Allah yana amfani da hadakar duniya don isar da sakonsa ga mutane ta hanyar kasuwanci. A yau mutane daga ko'ina cikin duniya suna da alaƙa fiye da kowane lokaci. Fasaha ta ba da damar haɓaka hulɗa, kasuwanci, da sadarwa a duk faɗin duniya.

An sanya 'yan kasuwa a wurare na musamman irin haka a kowace kasa da yanki don wannan lokacin a cikin tarihi. **Ayukan Manzanni 17:26** ta ce Allah ne ke kayyade lokatai da kuma yadda mutane suke rayuwa. Dole ne mu san abin da Allah yake yi da kuma yadda zai yi amfani da mu.

Fagen Kasuwanci Filin daya isa girbi ne don hidima

Kasuwa ita ce cibiyar kasuwanci, ilimi, da Shugabanci. Mutane daga kowace kasa da yanki suna hulɗa ta hanyar kasuwanci a kowace rana. Mafi kyawun wuri don isar da kalmar Ubangiji ga mutanen da suka bace yana cikin kasuwa. Mafiyawan al'ajibai a cikin Littafi Mai-Tsarki ba a cikin ikliya ba ne Suka faru, amma a kasuwa. Kiristoci na farko sun dauki Kasuwa a matsayin filin aikinsu da kuma kasuwancinsu a matsayin dandalin wa'azin Bishara. Ana bukar Kiristoci da ke kasuwanci da su zama masu hidima na cikakken lokaci na bishara ga mutane ta hanyar kasuwanci.

Kasuwanci Yana Habaka Duk Manyan Fannin Al'umma

Kasuwanci shine abin da ke tafiyar duk da duk al'adu. Yana tallafawa ilimi, gwamnati, kafon watsa labarai, nishadi da Zane. Allah yana son mutanensa su yi tasiri ga al'umma ta hanyar shugabanci a kowane bangare na al'adu da kuma mamaye bangarori don Mulkin Sama.

Shugabannin Kasuwanci Suna a Matsayin Kawo Albarka

A cikin **Farawa 12** Allah ya yi alkawari ga wani ɗan kasuwa mai suna Ibrahim. Ya yi alkawari zai albarkaci Ibrahim domin ya zama albarka ga dukan iyalan duniya. A matsayinmu na 'ya'yan Allah, ya ba mu wannan alkawari yayin da muke wakiltarsa a duniya. Allah yana so ya yi amfani da 'yan kasuwa don kawo albarka ga iyalai, majami'ar gida, gruruwa, da yankuna. A matsayinmu na 'yan kasuwa na Mulkin Allah, ya kamata mu rinjayi al'adu a hanya mai kyau, mu nuna ɗaukar Allah. Dole ne mu ba da gudummawa ga ci gaban jama'ar da ke kewaye da mu.

Shugabannin kasuwanni na iya kawo albarkar ruhaniya da na zahiri ga al'ummai. Ubangiji yana so ya yi amfani da ɗimbin shugabannin kasuwanci masu ayyuka yadda Allah ya umurta da kamfanoni waɗanda suke da binbinin yin aikin girbi da ya bayard.

'Yan kasuwa masu tsoron Ubangiji za su iya canza al'umma ta hanyar:

- Yin adalci
- Yin kasuwanci ta hanyar tafiya da umurnin Ubangiji
- Taimakawa wajen rage talauci
- Samar da jari don gudanar da ayyuka masu gamsarda Ubangiji
- Magance matsaloli tare da Samar da mafita
- Kawo waɗanda suka bace zuwa cikin Mulkin haske na Allah

Sa'ad da muka fahimci waɗannan abubuwa duka, muna a mataki mai kyau wanda Allah zai yi amfani da mu da dabaru don nufe-nufensa a duniya.

Aiki Ibada Ne

A matsayinmu na mabiyar Yesu Kristi a kasuwa, ya kamata mu ga aikinmu a matsayin bauta ne ga Ubangiji. Littafi mai tsarki ya gaya mana cewa Allah da kansa ma'aikaci ne da ya ci gaba da aiki. Aiki yana daya daga cikin muhimman hanyoyin da muke bautawa da kuma drajanta Ubangiji Allah. Yin aiki shine sanya karfi domin nufin Allah. Yadda muke aiki yana bayyana abubuwa da yawa game da halayenmu, tsarin imaninmu, da abubuwan da suke motsa mu. Allah yana neman ma'aikata da za su yi tarayya da shi waje gina Mulkinsa a duniya da kuma kula da albarkatu domin daukarsa.

Sanin Manufar Mu Yana Sa Mu Habaka

A.W. Tozer, wani fitaccen malami kuma Fasto Ba’amurke, ya taba cewa: “Ba ABIN da mutum yake yi ba, amma ME YA SA yake yin haka, ya sa aikinsa ya zama abin duniya ko kuma mai tsarki.” Lokacin da mu ka san manufarmu da kiranmu a rayuwa, muna da sabon hangen nesa, marmari, da kuzari don zama masu amfani da habaka.

Manufar yana ba da hangen nesa

Hangen nesa yana haifar da kuzari

Kuzari yana samar da karfi

Yayin da muka yarda da babban shirin Allah, hangen nesanmu zai canza. Ba mu zama a “cikin kasuwanci” kawai don mu rayu ba, amma muna tsunduma kuma muna hidima a matsayin wakilan Allah a cikin kasuwanci don kawo Mulkinsa a zamanin mu na yau.

Nagarta tana Samar da Girmamawa

Nagarta dabi'a ce ta Allah! Yana aikata komai da kyau.

Abin bakin ciki shine, wasu Kiristoci a Amirka suna saka tambarin Kirista a katunan kasuwancinsu kuma suna talla a matsayin “kasuwancin Kirista,” duk da haka suna yin ayyuka marasa inganci kuma ba sa cika alkawuransu. Wannan ya bata sunan Allah kuma mugun shaida ne.

Wasu za su yi mana sheda bisa yadda muke rayuwa da kuma yadda muke kasuwanci. Idan muka yi fice, muka yi rayuwa da gaskiya, kuma muka yi wa mutane mutunci, za mu sami daraja daga takwarorin mu da waɗanda ke cikin yankinmu. Tasirin mu zai yi girma yayin da martabarmu ke girma. Daga karshe, mutane za su so su ji abin da muke faɗa kuma su yi abin da muke yi. Wannan yana ba mu zarafin jawo mutane ga Yesu Kristi yayin da suke ganin mun kwatanta rayuwarsa ta rayuwarmu.

Aiwatarwa da kyau:

Yin aikin fiye da tsammani, koda kuwa babu wanda zai sani game da shi.

Bayar da mafi kyawun kofari a kowane aiki da ake bukata.

Cika alkawura.

Kasancewa kullum da halin girma da ci gaba da koyo.

Masu Magance Matsalolin Zasu yi Jagoranci

A Amurka, akwai wata sanannen magana: “Nemi bukata kayi maganinta.” Dukan kayan kasuwanci na biyan bukata ne ga wasu ko ga wani.

Masanin tattalin arzikin Indiya Joseph Prahala a cikin littafinsa *The Fortune at the Bottom of the Pyramid* ya ba da misali ga manyan damar kasuwanci a tsakanin matalauta, kasuwannin da ba a iya amfani da su a kasashe masu tasowa. Daga cikin mutane biliyan shidda (6) a duniya, biliyan hudu (4) suna samun kasa da dalar Amurka biyu \$2 a kowace rana. Wadannan mutane biliyan hudu (4) sun kasance a kasuwa da ba a kula da su ba, wacce ke da niyyar biyan kaya da ayyuka idan an kawo su cikin farashi mai karanci da inganci.

‘Yan kasuwa ‘yan kasuwa ne, suna ganin matsaloli a matsayin damammaki na kasuwanci. Idan mun kasance a shirye kuma muna iya saduwa da tsammanin bukату, wadata za ta same mu. Magance matsalolin da suke amfanar mutane da al’umma yana girmama Ubangiji kuma yana kara mana aminci da daraja.

Kasancewar Allah a rayuwar mu shine Nasarar Gasar Mu

Dole ne mu gane cewa Yesu ne kurangar inabi na rayuwa. Lokacin da muka kusance shi ta wurin addu'a da dangantaka, yana samar da rayuwarsa da kuzarinsa a cikinmu wanda ya shafi yadda muke rayuwa. Halayensa da shafewarsa sun bambanta mu da sauran mutane, suna ba mu bambanci.

Idan mun bi Allah, muna da damar samun kasancewar sa a rayuwarmu.

Kasancewar Allah yana kawo **tagomashin Sa - (2 Labarbaru 16:9)**

Ni'imarsa tana iya buɗe kofofin da ba wanda zai iya buɗewa.

Kasancewar Allah yana kawo **Baiwar kirkire-kirkire Allah - (Kolosiyawa 1:16)**

Kasuwanci yana bukatar basira mai kirkira don magance matsaloli.

Kasancewar Allah yana kawo **Fahimtar Allah - (Zabura 25:14)**

Dole ne mu kasance da hankali don sanin wanda za mu yi aiki tare da abin da za mu yi.

Kasancewar Allah yana kawo **Hikimar Allah - (Misalai 1:7)**

Hikimar da ke cikin Littafi, da alaƙar Allah suna da mahimmanci ga nasara.

Kasancewar Allah yana sa **'ya'yan itacen Ruhu su yi girma – (Galatiyawa 5:22-23).**

Wadannan halaye za su yi aiki a kowane yanayi.

Wakili mai aminci na tare da Karin girma da daukaka

Allah ya bamu ikon kiyaye halittunsa da rayukanmu. Mu kasance masu aminci da abin da Allah Ya ba mu a yanzu domin daga baya a ba mu amana da yawa. Me ke hannunku a yanzu?

Nagartattun wakilai masu aminci ne.

Masu kula da kyau suna da amfani.

Ci gaba yana zuwa bayan mun yi hidima da aminci kuma mun ba da 'ya'ya a cikin yanayinmu na yanzu.

Gaskiya da kyakkyawan hali Nasara ne a Karshe

Kiristoci da ke kasuwanci a fadin duniya suna fuskantar kalubale masu yawa sa'ad da cin hanci da rashawa da ayyuka na rashin gaskiya suka kewaye su. Sau da yawa yakan zama kamar marasa adalci koda yausha suna bunkasa da samun wadata.

Aiwatar da mutunci yana nufin kasancewa cikakke da daidaito a cikin jama'a ko sirrance. Littafi Mai Tsarki ya ce dukan abin da aka yi a boye za a bayyana.

Gadon marasa adalci halaka ne. Karanta **Zabura 92:67**.

Gadon adalai rai madawwami ne da lada. Karanta **Matta 19:29**.

Rayuwar Addu'a Tana Da Muhimmanci sosai ga samun Nasara a Kasuwanci

Allah mai iko ne, duk da haka addu'o'inmu suna motsa shi. Akwai lokuta a cikin Littafi Mai Tsarki da addu'o'in mutane suka canja ra'ayin Allah. Addu'ar salihai (roko mai tsanani) tana haifarda da Abubuwa da yawa.

Idan muka yi addu'a, ya kamata mu:

- Yi Addu'oi na Musamman

Yi addu'a akan mutane da sunayensu, yi addu'a akan takamaiman kwangila, yanayi, takamaiman alaka/hulda, mata kai, mallaka da sauransu.

- Rufe iyakokin Kasuwancinka da Ma'aikatar ka da Addu'a

Yi addu'a akan kowane fanni na kasuwanci ciki har da ayyuka, albarkatu, ma'aikata, abokan ciniki, mutunci, tsarin aiki, da sauransu.

- Yi Addu'a Domin Samun Sabbin nazarin tunani Don Ganin Al'amura Yadda Allah Yake Ganinsu

Yi ikirari da tunanin Kristi don sannin yadda zaka gudanar da rayuwa da kasuwanci hanyarsa

Sami yan'uwa Christa don yin addu'a tare don Habaka Nasara na Kasuwancinmu

Sanar da masu addu'a tare da kai game da takamaiman yanayi don yin addu'a

- Yi Addu'ar Yarjejeniya Da Wasu

Abokan aiki

Miji/ mata

Iyali

Abokan hulda

Mahimman Nassosi akan Hidima da Aiki:

Kwarewa

Misalai 12:24: Hannu masu himma da kwazo za su yi mulki, amma kasala da rago zai kare a aikin bauta.

Misalai 10:4: Ragon hannu yana sa mutum ya zama matalauci, amma mai kwazo yana kawo arziki.

Misalai 13:4: Malalaci yakan yi marmari, ba ya samun kome, amma sha'awoyin masu kwazo suna cika.

Misalai 21:5: Shirye-shiryen masu himma suna kai ga riba, kamar yadda gaggawa take kaiwa ga talauci.

Aiki

1 Korintiyawa 10:31 Don haka, ko kuna ci, ko sha, ko duk abin da kuke yi, ku yi duka domin daukar Allah.

Mai-Wa'azi 9:10: Duk abin da hannunka ya iske yi, ka yi shi da dukan karfinka: gama a cikin kabari inda za ka, ba aiki, ko shiri, ko ilimi, ko hikima.

Yohanna 5:17 Yesu ya ce musu, "Ubana koyaushe yana kan aikinsa har yau, ni ma ina aiki."

Farawa 2:15: Ubangiji Allah ya dauki mutumin, ya sa shi a gonar Adnin, domin ya yi aikinta, ya kuma kula da ita.

Misalai 22:29: Kana ganin mutum mai gwaninta cikin aikinsa? Zai yi hidima a gaban sarakuna; Ba zai yi hidima a gaban mutane marasa-isa ba.

NAZARI:

1. Kana duban aikinka a matsayin bauta ga Allah?
2. Menene kiranka yadda ya shafi kasuwanci da kuma gina Mulkin Allah?
3. Ta yaya za ka yi amfani da wadannan ka'idodin ga yanayinka?
4. Kana kallon kasuwancin ka a matsayin hidima ga Ubangiji ko kawai hanyar samar da kudin shiga (Riba)?

YANDA LITTAFI MAI TSARKI YAKE DUBAN DUNIYA

BABBAN BAYANI:

Littafi Mai-Tsarki na ganin duniya yadda Mahallici Allah Ke ganni, Kamar yadda ya furta ta kalamun sa.

Ra'ayin duniya shine yadda muke ganin duniya, tsarin duniya, da kuma martaninmu ga yadda za mu yi rayuwa a duniya. Kowane mutum da kungiya suna da ra'ayi na duniya ko yadda ya ke ganin tafiyar duniya a zahiri. Ra'ayinmu zai yi tasiri ga tsarin tunaninmu da ayyukanmu.

Abubuwa da yawa suna tsara yadda muke ganin duniya (a zahiri yadda kowa ke ganin):

- Tarbiya/iyali
- Al'adu
- Kwarewa
- Ilimi
- Tsarin imani(bangaskiya)
- Al'adun kewaye
- Gwamnati
- kafofin watsa labarai

Lokacin da muka karanta kuma muka fahimci kalmar Ubangiji da shirin Allah na duniya, zai shafi yadda muke gani da fahimtar abubuwan da ke kewaye da mu. Allah yana so mu sarrafa kuma mu tace komai bisa ga shirinsa da manufofinsa. Ra'ayin duniya na Littafi Mai-Tsarki ya wuce gwamnati, siyasa, bambance-bambancen al'adu, da tattalin arziki.

Littafi Mai Tsarki Shine Tushen Duk Ayyukan Kasuwanci Masu Nasara

1 Bitrus 1 "Amma maganar Ubangiji tabbatacciya ce."

Mai-Wa'azi 1:9 "Ba wani sabon abu a karkashin rana"

Galatiyawa 5:22 "Amma 'ya'yan Ruhu shine kauna, farin ciki, salama, hakuri, nasiha, nagarta, aminci."

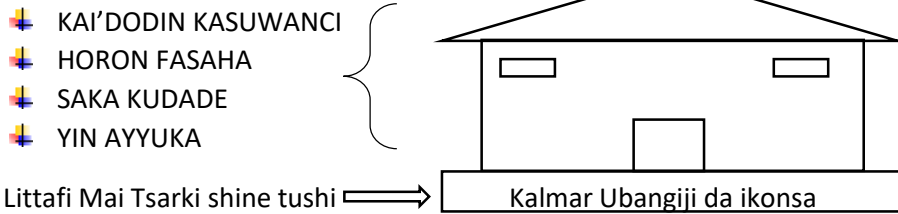
A cikin **Mai-Wa'azi 1:9** Sulemanu ya yi shelar cewa "ba wani sabon abu a karkashin rana." Wannan furci gaskiya ne ga kowane abu, masu adalci da marasa adalci. Ko da yake duniya tana canzawa da sauri, kowane tsara yana fuskantar matsaloli iri daya, gwaji, da kalubale.

Littafi Mai Tsarki shine tushen gaskiya ga dukan tsararraki. Ka'idodin da aka samo a cikin Littafi Mai-Tsarki su ne tushen kowane aikin kasuwanci da ke aiki. Misali, ana koyar da kuma nanata halayen gaskiya, aiki mai aminci, amana, nagarta, daraja, aminci, yin gaskiya, da sadaukarwa a cikin Littafi Mai Tsarki kuma sun kasance da gaskiya duk da canje-canjen tattalin arziki, zamantakewa, ko kuma al'adu. Sau da yawa littattafan kasuwanci da aka fi siyarwa suna tabbatar da ka'idodin Littafi Mai Tsarki ba tare da mawallafin ya sani ba.

A cikin **Galatiyawa 5:22**, an koya mana cewa ana iya amfani da 'ya'yan Ruhu cikin nasara a kowane yanayi na zamantakewa ko al'ada. "A kan wadannan abubuwa babu doka." Lokacin da muka saka

kauna, farin ciki, salama, kirki, tawali’u, aminci, da kamun kai cikin ayyukan kasuwancinmu, za mu sami nasara ta gaske.

Sa’anda muka dubi duniya ta madubar Littafi Mai Tsarki, za mu fara ganin abubuwa yadda Allah yake ganinsu.

Canjin Al'ada Yana farawa da Mutum

Romawa 12:2 “Kada ku kamantu bisa ga Kamar wannan zamani Kuma. Amma ku juyu bisa ga sabuntar azancin, da za ku gwada ko minene nufin nan na Allah mai kyau, abin farantawa, cikakke.”

2 Korinthiyawa 5:17 “Saboda haka, idan kowane mutum yana cikin christi sabon halitta ne; tsofofin al’amura sun tafi, sabon ya zo!”

Mu ne alhakin! Canjin canji a cikin al’umma dole ne ya fara da mu daidai mutane. Kowannenmu yana da ikon karfafa ruhi da tattalin arzikin al’ummarmu ta hanyar ayyukanmu a bayyane.

Ruhu Mai Tsarki yana ba Kiristoci da aka sabunta ikon yin biyayya ga Allah kuma su yi rayuwa a hanyar da ta faranta masa rai. Mika kai kullum da biyayya ga Allah ta wurin girmama dokokinsa da ka’idodinsa na iya canja al’ummai! Kada Kiristoci su yi sanyin gwiwa sa’ad da muka ji cewa mu ne kadai muke kokarin yin adalci. Allah yana gani a cikin zuciya. Zai albarkaci biyayya kuma zai yi amfani da masu bi don rinjayar wasu. Amincin Allah a cikin wannan rayuwa a duniya zai ba da ‘ya’ya har abada.

Tsarin imani na al’adu da dabi’u na iya taimakawa ko hana ci gaban tattalin arzikin al’umma. Kididdiga na hada kai, tsarin imani, halaye, da ayyuka suna kayyadad da yanayin ruhi da tattalin arzikin al’umma. Halayen al’adu sun zarce tsarin dabi’a da dokoki. Sau da yawa a al’ummai masu tasowa mutane ba sa ran za a yi nagarta ko tsari domin sun gaskata cewa al’adarsu ba za ta taɓa canzawa ba.

Dole ne ra’ayoyi, halaye, imani, da dabi’u su yi daidai da maganar Allah, ba ka’idodin al’ada ba, domin canji ya faru. Wannan yana farawa da halayenmu da tsarin tunani. Littafi Mai Tsarki ya ba da umarni a Romawa 12:2 cewa mu sabunta tunaninmu. Sa’ad da muka sabunta tunaninmu ta wurin yin bimbini a kan maganar Allah, mun shirya mu zama masu canjin al’adu.

Mutum da mutum, dole ne a canza zukata. Mutumin da ya canza zai kawo sabon imaninsa, dabi’unsa, da halayensa su shafi tsarin tattalin arziki da siyasa kuma zai fara tasiri ga al’adun gama gari.

Dole ne Ruhun Allah ya canza zuciyar mutum da tunaninsa. Canjin shugabanci ko tsarin gwamnati ba zai haifar da dawwamammen sauyi na al’adu ba.

Darajar halin mutum	Dabi'un dangantakar mutum – mutum	Kimar aiki
Mutunci	Tawali'u	Hidima
Gaskiya/fadin gaskiya	Hidima/ bauta	Inganci
Aminci	Girmamawa/ mutunci	Daraja
Amana	Adalci	Inganci
Sadaukarwa	Alheri/tausayi	
Tsari/tsafta	Gagara	
Data/bege.	La'akari	
	Amana/ yarda	
	Lissafi	
	Dogaro da juna	

Daga littafin 'Ubangiji na kan aiki', wanda Ken Eldred ya wallafa

Allah Yana So Ya Albarkaci Mutane da Al'ummai a Ruhaniya, Zamantakewa, Da Tattalin Arziki

Farawa 12: 2-3 "Zan albarkace ku ... kuma za ku zama albarka. Kuma dukan al'ummai a duniya za su sami albarka ta wurinka."

Allah ya gaya mana sarai a cikin **Kubawar Shari'a sura 28** cewa idan muka yi biyayya da dokokinsa, zai albarkace mu. Wadannan ni'imomin sun hada da yalwa, wadata da hayyayafa. Allah yana so ya albarkaci mutane da al'ummai don biyayya ga dokokinsa. Ya kuma gaya mana cewa rashin bin dokokin Sa yana da sakamako. Sakamakon rashin biyayya la'anane da ke bin mutane da al'ummomi. Rudani yana daya daga cikin wadannan la'anannun. Yawancin kasashen da ba su ci gaba ba suna aiki karkashin ruhin rudani da rashin tsari. Ana iya dangana wannan ga tsararraki na mutane da shugabanni da suke yin rashin biyayya ga do

Albarka na Ruhaniya

Ubangiji Allah yana amfani da kasuwa domin ya fanshi mutane da al'ummai. An kira masu bi a kasuwa su zama wakilansa wajen kawo bege da rayuwa ga mutane da al'ummai. 'Yan kasuwa wadanda suka mika wuya ga ja-gorar Ruhu Mai Tsarki suna kawo gaskiya ta ruhaniya da rayuwa ga duniyar da ke kewaye da mu. Mu yi amfani da gaskiya ta wurin magana da kuma ta aiki. Yadda muke gudanar da kanmu da harkokin kasuwancinmu yana da tasiri wajen nuna ko jawo mutane zuwa ga Yesu Kiristi.

Albarkar Al'umma

Allah yana amfani da mutanensa a kasuwa don tasirinta al'ada ta hanya mai kyau. Ya kamata Kiristocin da ke kasuwanci su ba da mafita ga matsalolin da ke damun al'umma. Duniya na neman amsoshi. Masu bi su sanya bishara a aikace a rayuwar yau da kullum. Lokacin da muka sami damar yin tasiri ga al'umma da al'adu ta hanya mai kyau, mun albarkaci birni da al'umma. Mutane za su kasance a budfe don su ji game da gaskiyar Allah sa'ad da suka fuskanci sakamako mai kyau na Kiristoci suna bin ka'idodinsa a duniya bayyane.

Albarkar Kudi

A karshe, Allah yana so ya yi amfani da mutanensa a cikin kasuwanci don ya albarkaci mutane, al'ummomi, Ikilisiya da ci gaban Bishara. Yayin da muke gudanar da kanmu da ayyukanmu na kasuwanci a karkashin ka'idodin Allah, zai albarkace mu da kudi. Yayin da muke samun albarka ta kudi, an umurce mu mu zama albarka ga wasu, kuma daga karshe "dukan iyalai (ko al'ummai) na duniya."

Kasuwancin Mulkin Sama daga Tsara Zuwa Tsara ne

Filibiyawa 1: 6 "... da yake da tabbaci ga wannan, cewa wanda ya fara kyakkyawan aiki a cikinku, zai cika shi har ranar Almasihu Yesu."

Allah mai girma da daukaka ne. Sau da yawa ana kiransa "Allah na Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu." Allah yana aiki ta iyalai da tsararraki don cika burinsa. Daya daga cikin dabarun da Shaidan ya bi da su shine ya karya sauye-sauyen tsararraki ta yadda kowane tsara zai fara daga farko.

Shirin Allah shi ne kowace tsara ta yi koyi da girma bisa dabi'u da ilimi da basira daga al'ummomin da suka gabata. Masu "son-kai" kawai suna rayuwa ne don kansu da lokacinsu. Mutanen Allah kuwa sun fahimci mahimmancin shuka iri har tsararraki masu zuwa.

Idan hangen nesanmu na rayuwa da kasuwanci bai wuce rayuwarmu ba, ya yi kadan. Allah yana sha'awar taimakon mutanen da za su gina gadon da zai wuce rayuwarsu. Kamar yadda shugabannin kasuwanci suka mai da hankali kan Babban Hukumar su kasuwanci, dole ne muma mu yi tunani da tsare-tsare don tsararraki masu zuwa.

Filibiyawa 1:6 ta ce Allah zai karasa duk abin da ya fara domin ya cika kyawawan abubuwan da ya fara a cikinmu har zuwan Almasihu na biyu. Wato Ubangiji Allah ya sadaukar da kansa ga nasara! Ya sa mu duka mu zama masu karbar kyawawan abubuwan da ya yi a cikin tsararraki da suka gabata kuma zai ci gaba da gina rayuwarmu har tsararraki masu zuwa.

Yana da matukar muhimmanci mutane a cikin kasashe masu tasowa su fahimci muhimmanci sukuma yi nazarin aiki da tsararraki. Masu bi a kasuwa za su fara sauye-sauyen al'adu, tattalin arziki, da na mutum wanda zai yi tasiri ga al'ummomi masu zuwa.

NAZARI:

1. Kana ganin duniya daga ra'ayin Littafi Mai-Tsarki?
2. Wadanne abubuwa za ka iya yi a matsayinka don kawo canji ga al'adun da ke kewaye da kai?
3. Wanene za ka iya horaswa don yin tasiri ga tsararraki masu zuwa?

RINJAYAR KOWANE BANGAREN AL'ADA

SHIRIN KAWO CANJI A SASHEN KASUWANCI

BABABBAN BAYANI:

A cikin kowace al'umma, akwai manyan fannonin da suka shafi kowane mutum da al'adun gama gari. Allah ya tsara kuma ya kira kowane mai bi don ya zama mai tasiri ta wurin ikon Kristi a cikin sassan da ke siffanta al'ada. Yayin da muke bin Yesu kuma muka ci gaba da kasancewa da bangaskiya, Mulkin Allah zai ci gaba a cikin al'ummarmu, kuma za mu fahimci yadda za mu zama masu tasiri a cikin al'umma da aka ba mu matsayi.

Fahimtar yadda sassan al'adu ke aiki yana taimaka mana mu kasance da kayan aiki da kyau don aiwatar da Babban Ummurni. (Karanta Matta 28:19-20)

Shin menene wadanan muhimman Bangarori da Suke Daidaita Al'ada?

Akwai bangarorin rayuwa da yawa waƙanda ke shafar kowane mutum, al'umma da duniya baki daya. Su ne:

- Kasuwanci
- Ilimi
- Fasaha & Nishaƙi
- Gwamnati
- Iyali
- Kafofin watsa labarai
- Addini
- Kimiyya & Fasaha

Ubangiji yana son mutanensa su tsunduma cikin kowane fanni na al'ada da kuma manufa domin sa. Idan yawan mabiyar Kristi waƙanda ke da inganci Kamar gishiri da haske a cikin kowane fanni, mafi girma ne tasirin adalci a cikin al'umma Kuma zata yawaita.

Me yasa fagen Kasuwanci Yakeda Muhimmanci?

Abin da muke kira "kasuwa" ya kunshi dukan al'amuran al'umma. Dukkan ayyukan yau da kullun na kasuwanci, ilimi, nishaƙi, gwamnati, dangi, watsa labarai, fasaha, da addini suna faruwa a kasuwa. Ana nuna tasirin kowane abu bakwai dinnan a kasuwa.

Misali, a ce shugabannin da suka gaskata da gaskiya da rikon amana da kuma son hana cin hanci da rashawa suna rinjayar gwamnati. Za su yi amfani da tasirinsu wajen zartar da aiwatar da dokokin da za su daina zamba, cin hanci da rashawa da cin hanci. Wannan zai haifar da ingantaccen yanayin kasuwanci wanda zai samar da karin arziki da walwala a cikin kasa.

Yadda Allah Yake Amfani Da Tasirin Mu Don Daukarsa

Allah ya sanya kyaututuka da baiwa a cikin kowane mutum. Wadannan baye-baye da hazaka suna taimakawa wajen nuna irin sana'o'in da ya kamata kowane mutum ya samu da kuma wace fanni na al'umma da ya kamata mutumin ya yi tasiri. Kalmar "vocation" wato 'aiki daban-daban'ta fito ne daga tushen kalmar "vocare" wadda a zahiri tana nufin "kira ko sa aiki." Don haka ana kiran mu ko kuma a gayyace mu mu bauta wa Ubangiji ta wurin aikinmu.

Misali, mutumin da ke da ikon yin aiki da lambobi kuma yana da nazari mai zurfi yana iya zama akawu ko mai ajiye bayani na kamfani. Ta hanyar sa na gaskiya da kuzari, zai sami tasiri mai kyau a kan saunin kasuwanci.

Mabiyan Kristi dole ne su sami tasiri mai kyau a kowane yanki na al'adu domin su kawo canji a cikin al'umma. Dole ne mu fahimci cewa canji mai dorewa yana samuwa ne kawai tare da tunani na tsararraki masu yawa. Dole ne mu yi tunani fiye da tsawon rayuwarmu!

Yayin da mutanen Allah suke nuna daukarsa a cikin al'umma, za a sami canji mai kyau na kasuwanci wanda zai yi tasiri mai ban mamaki a cikin al'ummai.

Aikin Fansar Allah a Kowacce Daula

Kasuwanci: Tsarin tattalin arziki wanda ke ba da damar kasuwanci don bunkasa da haɓaka. Kasuwancin da ke amfani da albarkatun kasa don kawo albarka da ingantaccen rayuwa ga kowa da kowa.

Ilimi: Ilimi ya samo asali daga ka'idodin Kalmar Allah da ke koyar da kuma shirya dalibai su kasance da aminci, su yi nasara kuma su ba da bege na nan gaba.

Nishadi: Nishadi mai kyau wanda kuma yana ba mutane damar samun cikakkiyar farin ciki, nishadi da sauran motsin zuciyar da Allah ya ba su.

Gwamnati: Gwamnonin da ke da dokoki masu adalci waɗanda jami'ai masu kirki da gaskiya ke aiwatar da su waɗanda ke kula da kuma azurta 'yan kasa.

Iyali: Karfafun iyalai waɗanda ma'aurata ke jagoranta (namiji ɗaya, mace ɗaya) waɗanda suke kaunar juna har abada. Iyayen da suke kauna da renon yaransu kuma suna renon yaransu su kaunaci Allah.

Kafofin watsa labaru: Kafofin watsa labaru da suka dogara akan bincike da kuma sadarwa na gaskiya, kuma daidai.

Kimiyya da Fasaha: Ci gaban da ke inganta rayuwar mutane da duniya a matsayin nunin daukakar Allah.

Addini: Ikkliya waɗanda suka fahimci matsayinsu a cikin 1). Bauta da kuma dandana Alherin Allah a cikin tarurrukan Ikkliya da 2) ba da gudummawa ga membobinsu domin su zama masu hidima na Bishara a kowane bangare na al'umma.

Yakin Ruhaniya

Kuma a bayyane yake cewa yakin neman tasiri ba a duniya kadai ake yi ba amma ana kuma yi a sararin samaniya. “Gama ba muna kokawa da nama da jini ba, amma da mulkoki, da ikoki, da masu mulkin duhun wannan zamani, da rundunonin ruhi na mugunta cikin sammai.” **Afisawa 6:12.**

Kowace fagen al’adu da al’umma tana cikin yaki tsakanin duhu da haske. Lokacin da mutanen Allah suka dauki hasken Kristi, suna shafar al’ada kuma suna kawo canji na Allah cikin kowane yanayi.

Duk da haka, akasin haka ma gaskiya ne. Kamar yadda marasa tsoron Allah suke da iko, ana ba aljanu damar shiga cikin al’umma ta yin zunubi da karkata daga hanya. Mulkin Shaidan na mutuwa, sata, da halaka ya kafu, kuma al’umma ta koma nesa da Allah da albarkar kasancewarsa. “Barawo ba ya zuwa sai don ya yi sata, ya yi kisa, da halaka. Na zo ne domin su sami rai, kuma domin su sami yalwar ta.”

Yohanna 10:10.

Sa’ad da Mulkin Shaidan ya ci gaba da kama mutane da kuma yankin da ke kewaye da shi, ana kiran tasirin “riko mai karfi.” Ana samun karfin rikon ne lokacin da aka sami rashin tasiri da ayyuka na Kirista a wanan yanki na tsawon tsararraki. “Gama makaman yakinmu ba na jiki ba ne, amma masu karfi ne cikin Allah domin su rurushe kagara...” **2 Korinthiyawa 10:4.**

Mulki

Tun daga farko, Allah ya kira mutanensa su yi mulki a farkashin ikonka. Wannan shi ne umarnin da aka ba Adamu a cikin Farawa kuma yana ci gaba a yau. Mu mabiyar Kristi, muna da hakkin nuna tasirin Mulkinsa.

“Ku hayayyafa, ku ribabbanya; cika duniya, ku mallake ta; ku mallaki kifayen teku, da tsuntsayen sararin sama, da kowane mai rai da ke rarrafe bisa duniya.” **Farawa 1:28**

An kira mu mu yi tarayya da Allah a cikin aikinsa na fansa a kowane fanni na al’umma. Wannan shine yadda muke bayyana rayuwar Allah a cikin yankunan da aka kira mu muyi aiki. Yayin da muke bin Yesu a kowane bangare na rayuwarmu, tasirinsa zai yi girma a cikin al’ummominmu.

RINJAYI Al’umma

Tunanin an kafa mulkin Allah a duniya ta hanyar masu bi wadanda ke tasiri a al’adu na iya kalubalanci wasu tunani na al’ada. Bari mu bincika wasu daga cikin wuraren da dole ne a daidaita tunaninmu:

Tambaya ta Gaskiya ko Karya #1:

“Taron coci shine kawai wurin da Allah ke shiga kuma yana aiki a cikin rayuwar mutane. Allah ba ya kasancewa da gaske a kasuwa.”

Amsa ita ce...

An kira Ikilisiya a matsayin kungiyar masu bi don shiga cikin aikin fansa na Allah a kasuwa. Allah bai da iyaka don haka iyakarsa ba ga hidimar coci ba ne. Yana aiki kwana bakwai a mako, sa’o’l ashirin da hudu

(24) a rana don haka dole ne muma mu yi. Wasu mutane na iya yin sa'o'l kaɗan a mako a taron ikilisiya, amma kusan kowa yana kashe fiye da sa'o'l arba'in a mako a kasuwa!

Allah yana tare da mu kuma yana son yin aiki ta wurinmu yayin da muke tafiya a kasuwa. Muna bukatar mu karfafa kuma mu yi addu'a don mutane a kasuwa, ba a coci kaɗai ba. Muna bukatar samun tsammanin hakan

Allah zai yi abubuwa masu ban mamaki kuma ya canza rayuwar waɗanda muke hulɗa da su kowace rana.

Akwai karya mai haɗari da mutane da yawa a jikin Kristi suka gaskanta. Karyar ita ce cewa muna da "bangare na ruhaniya" na rayuwarmu da muke amfani da shi sa'ad da muke cikin coci da kuma "bangaren duniya" na rayuwarmu da muke amfani da shi lokacin da muke aiki da wasa. Ga Kirista, babu rarrabuwa tsakanin tsarki da na zaman duniya. Yesu Almasihu Ubangijin dukan rai ne, ba kawai wasu sassa ba.

Za mu fi cika, gamsuwa da farin ciki sa'ad da muka gane cewa dukan abubuwa na ruhaniya ne. Sa'ad da muka kyale Allah ya motsa kuma ya yi aiki a kowane fanni na rayuwarmu, za mu sami 'yanci daga yunkurin yin rayuwa ta "rai ta ruhaniya" da kuma "rai na duniya."

Ra'ayoyi na gaskiya ko karya#2:

"Fastoci ne kaɗai aka shafe don hidima. Waɗannan mutanen da ba ma'aikatan coci na cikakken lokaci ba ana kiran su ne kawai don su ba da kuɗi da kuma tallafa wa waɗanda aka kira su yi wa'azi da hidima."

Amsa ita ce...

Littafi Mai Tsarki ya ce kowane mai bin Kristi firist ne. "Amma ku zaɓaɓben tsara ne, kungiyar firistoci ta sarki, al'umma mai tsarki, jama'arsa na musamman, domin ku yi shelar yabon wanda ya kira ku daga cikin duhu zuwa cikin haskensu mai ban al'ajabi..." **1 Bitrus 2:9.**

Yawancin masu bi ba su ganin kansu a matsayin firistoci, fastoci ko masu hidima a fagensu na musamman. Ana koya wa mutane da yawa su kasance masu fahariya har sai Yesu ya dawo. Duk da haka, kowane mutum an tsara shi musamman don ci gaban Mulkin Allah kuma yana da rawar da zai taka a kowane bangare rayuwa. Waɗanda aka kira zuwa "hidimar cikakken lokaci" a matsayin fastoci, malamai ko masu shelar bishara su shirya masu bi (jikin Almasihu) don hidima a cikin kowane fanni na al'umma.

Yana da sauki a ga muhimmancin kasuwa a rayuwar Yesu. Yawancin ayyukan al'ajiban sa sun faru ne a kasuwa, ba cikin coci ba. Yawancin misalansa sunyi sharhi akan kasuwa. Littafi Mai Tsarki yayi bayani akan mutane fiye da 120 da Yesu ya gani. Kusan 10 cikin waɗannan suna cikin haikali ko majami'a, sauran kuma suna kasuwa. Shaidu talatin da tara cikin arba'in na Allah da aka rubuta a littafin Ayyukan Manzanni sun faru a kasuwa.

Allah zai yi abubuwan ban mamaki da sabon abu lokacin da muka yi maraba da shi cikin rayuwarmu da cikin kasuwancin mu.

NAZARI:

1. Ka yi addu'a ka roki Allah ya bayyana maka kansa. Wane fanni na al'ada ko al'umma aka kira ka don yin tasiri ga Mulkinsa?
2. Yi nazarin rayuwar ka. Shin ka baiwa Allah iko ta kowane fanni? Shin kana rayuwa ba tare da rarrabuwar kawuna tsakanin tsarki da na duniya ba?
3. Ka roki Kristi ya nuna maka yadda yake so ya yi amfani da kai don kawo sauyi a kasarka.

HIDIMAR ALLAH A WURIN AIKI

BABBAN BAYANI:

Wurin aiki daya ne daga cikin wurare na farko da Kiristoci suke zama “gishiri da haske” ga duniyar mabukata. Mutanen da ke wurin aiki za su ga, kuma su san kaunar Yesu yayin da Kiristoci ke nuna kulawa, kauna, da sha’awar yin hidima ta hanyar dangantaka.

Kowane dan kasuwa mai hikima yana habaka tsarin kasuwanci don ba da jagora, manufa, da wuraren bincike ga kamfani da dukkan sassansa. Masu kasuwanci na Kirista suna da hakki ga Allah da kuma ma’aikatan su don haka sai sun kasance da tsarin hidimarsu. Wannan tsarin hidima yana iya zama don amfanin kansa kawai ko kuma ana iya raba shi da wasu Kiristoci a wurin aiki.

Mabudi uku Don hidimar Allah a Wurin Aiki

Akwai maballai guda uku da yakamata ayi la'akari dasu koyaushe a rayuwa da aiki. Su ne: Mulkin Allah, dangantaka, da canji/ juyin rayuwa:

1. Yana da kyau mu mai da hankali **kan Mulkin Allah** kuma mu bincika yadda mu dai'daiku da masu kasuwanci za mu iya isar wa duniya da Bisharar Yesu Kiristi ta hanyar kasuwancinmu.
2. Dole ne mu zaɓi mu dauki kowane mutum da muka sadu da shi a matsayin mai muhimmanci kuma mu gane cewa Yesu yana da tasiri domin yana daraja **dangantaka** kuma ya nemi **dangantaka** da kowadanne irin mutane.
3. Manufar ita ce kyale ikon Allah mai **canzawa** ya canza komai da duk wanda muka taɓa. Wannan ya haɗa da gudanarda kasuwancinmu da ka'idodi irin na Kristi waɗanda ke haifar da yanayi don canji ya faru.

Ta yaya za mu kai **Mulkinsa** zuwa inda muke aiki? Muna bukar mu fahimci matsayinmu na masu hidima a duk abin da muke yi. Yesu ya kira mu mu ci gaba da aikinsa kuma ya ba mu tanadin yin haka a duk inda muka je. A matsayinmu na masu kasuwanci, an kiramu domin mu ci gaba da **Mulkin Allah**, mu kulla **dangantaka**, kuma mu zama wakilai don canji ta wurin ikon Ruhu Mai Tsarki a cikin rayuwar duk abin da muke hulɗa da shi a kasuwa.

Ka'idoji huɗu Don Hidimar Wurin Aiki

Kolosiyawa 4:1-6 “Ubangida, ku azurta bayinku abin da yake daidai da na gaskiya, domin kun sani kuna da Ubangiji a Sama. Ku sadaukar da kanku ga addu'a, kuna masu tsaro da godiya. Kuma ku yi mana addu'a, mu ma, cewa Allah ya buɗe kofa ta sakonmu, domin mu yi shelar asirin Almasihu, wanda nake cikin sarkoki domin sa. Domin in bayyana shi, yadda ya wajaba gareni in Fadi. Ku zama masu hikima cikin yadda kuke aikatawa ga waɗanda suke waje; Yi amfani da kowace dama. Bari zancenku ya kasance mai cike da alheri koyaushe, gyartace da gishiri, domin ku san yadda za ku amsa wa kowa.”

Wadannan ayoyi suna ba mu haske sosai ga ka'idodi huɗu don hidimar wurin aiki:

1. Mu sadaukar da kanmu ga **addu'a** (aya 2)
2. Domin **Allah ya buɗe mana kofa** don kalmar sa, domin mu fadi asirin Kristi (aya 3).
3. Mu kasance da hikima ga waɗanda suke waje, muna yin amfani da **zarafi** sosai (aya 5)
4. Domin mu san yadda za mu **mayar da martani** ga kowane mutum (aya 6).

Ka'ida ta 1 Addu'a

- Yi jerin sunayen ma'aikata, abokan ciniki, dillalai, da sauran abokan kasuwanci.
  - Ka fara yi musu addu'a da sunansu akai-akai. Idan sunayen suna da yawa, to sai ka raba su rukuni-rukuni kuma ka yi addu'a don rukunin kowace rana.
  - Ka Rokan masu azanci daga Allah kuma ka nemi ya yi amfani da kai yayyinda yake aiki a rayuwarsu.
  - Ka roki Allah ya tausasa zuciyarka don wadannan mutane da hikima game da yadda za kayi dangantaka su da su. Tambayi yadda yake son rayuwarsu ta canza.
  - Yi masu addu'a a buɗe musu kofar Albarku.
  - Yi hakuri - wannan tsari ne, ba abubuwan da zasu faru lokaci daya bane.

Ka'ida ta 2: Buɗe Kofofi

Irin wannan nau'in bishara da almajiranci yana faruwa a fannin tasirinmu ba game da ayyuka bane amma game da alaƙa. Buɗe kofofi suna zuwa ta hanyoyi dayawa. Wasu lokutta a lokacin farin ciki. Wasu kuma suna zuwa ne a lokuttan rikici. Wasu lokuttan farin ciki na iya haɗawa da haihuwar jariri, ranar tunawa da haihuwa, ranar tunawa da buƙin aure, bikin aure ko kammala karatu. Wasu cikin rikice-rikicen na iya haɗawa da mutuwar wanda ake kauna, rashin lafiya mai tsanani, matsalolin aure, matsalolin yara, matsalar kuɗi, ko rasa aiki. Yayin da muke karanta kalamun Bishara kuma muka kalli misalin Yesu Kristi yana kauna da bauta wa mutane, muna ganinsa yana aiki a yawancin waɗannan yanayi. Waɗannan kofofi ne da aka buɗe waɗanda suka ba da damar yin hidimar Allah.

Ra'ayoyin da ke taimakawa don buɗe kofofi

- Katunan tunawa da Ranar haihuwa da katunan tunawa (na ranakun farinciki)– da sanya hannu tare da bayanin kula
- Wasikar wata-wata zuwa ga duk ma'aikata waɗanda suka haɗa da kalamun karfafawa, batutuwa masu alaƙa da buƙatu/damuwa.
- Katin Kirsimeti/wasika ga duk ma'aikata, abokan ciniki, da masu siyarwa.
- Abincin biki / biki ga duk ma'aikata
- Daukar nauyin fita fikinik ga ma'aikata da iyalan su.
- Yin GODIYA ta musamman, ta kati, ta waya, ta imel, ko ta hanyar bayar da kyaututtuka
- Ka tuna cewa mutane suna so su san cewa ana kula da su kafin su saurari wani abu dabam.

Ka'ida ta 3: Damar sheda ga Wasu

Yayin da muke yi wa mutanen da Allah ya kawo mana addu'a kullum, za a samu budaddiyar kofa. Ta hanyar haɓaka dangantakar muna nuna cewa kofar zuciyarmu mu a bude take domin saurare da Kuma hira zuciya da zuciya. Tattaunawa ya kunshi magana da sauraro – amma saurare fiye da magana. Yana da mahimmanci don nuna kulawa, kauna, da sha'awar yin bauta, da kuma zama masu karfafawa da kalmomi. Dole ne mu san mutanen da ke kewaye da mu sosai don ganin canje-canje a halayensu da yanayinsu. Kasance masu hankali kuma kuyi kokarin gano kowane bukatsu.

Ka'ida ta 4; Amsa

Ga misalin yadda mai kasuwanci zai iya Zama amsar budadden kofa a rayuwar wani:

“Na dade ina yi wa Joe addu'a harna tsawon watanni. Daga baya, na ji cewa mahaifiyar Joe ta mutu (rikicin). Na lura cewa yana cikin tsarin bakin ciki na yau da kullun (na lura). Na aika wa Joe da kati tare da bayanin karfafawa kuma na ci gaba da yi masa addu'a (hankali). Wata rana, na saurari Joe a lokacin hutun tara na aiki muna hira game da yadda yake da kasancewar rayuwarsa. Na bayar da gudummawa don taimaka wa Joe da wasu al'amura masu amfani (bauta). Na aika masa da dan darrussai na littafi mai tsarki (kula). Na gayyaci Joe don zuwa wani taron wasanni tare da ni a cikin 'yan makonni masu zuwa (samuwa/sadaukar da lokaci). Na aika wa Joe imel don sanar da shi cewa har yanzu ina yi masa addu'a wattanni bayan aukuwar lamarin (karfafawa). Na sami kira daga Joe a tsakar wata dare game da matashin da ke cikin matsala. Na saurara, nayi Kokarin karfafa masa gwiwa da nasiha. Ina zuwa wurinsa (nuna kauna). A karshe, na tambayi Joe ko za mu iya karanta nassosi tare. Daga karshe, na tambaya ko zai so ya gayyaci Yesu cikin rayuwarsa.”

Shawarwari Masu Taimako domin zuwa da Kristi Wurin Aiki

- Kada ka zama mai “addini” a wurin aiki, amma ka bar Kristi ya rayu ta wurin ka.
- Ka daga tutar bangaskiya amma kada ka zama mai zagi ko sa wani tuntube.
- Ka zama haske a cikin duniyar duhu.
- Ka mikar da kanka don yin addu'a don abokanan aiki masu damuwa.
- Rubuta bukaton addu'a kuma ka yi bibiya.
- Kayi Tambaya gamede iyali da sauran dangin ma'aikata.
- Yi tanadin Littafi Mai Tsarki da kasidu don bayarwa a cikin yanayin da ya dace.
- Fita don cin abinci da tattaunawa.
- Sai ka Zama mai Hakuri – wannan yana daukar lokaci da kuzari.

Binciken Tsarin

1. **Yi addu'a** ma wadanda kake hulda da su ta hanyar kasuwanci, kana rokon Allah ya shirya zukanmu da nasu.
2. Ka Kula da **kofon** da Allah ke budewa yayin da yake aiki a cikin rayuwar wasu.
3. Kasance mai kula da kowane **zarafi** don yin shelar Bishara.

4. **Amsa** cikin kulawa kuma tare da azanci don gina amana ga dangantakar. KADA a dauki mutane a matsayin ayyuka, amma dangantakar ta zama kamar dangantakar da Allah ya tanadar domin nufe-nufensa.

NAZARI:

1. Ka tambayi Allah yadda yake so ka zama “gishiri da haske” a wannan duniya da kake rayuwa.
2. Ka roki Allah ya nuna maka mutane ya kuma ba ka tsari don hidimar wurin aikinka.
3. A kullum ka roki Allah ya bude kofofin shiga cikin rayuwar mutane, ikon sanni idan kofofi na bude, da kuma zuciyarsa sanin yadda zai yi aiki da buddandun kofofin.

YAKI DA CIN HANCI DA RASHAWA

BABBAN BAYANI:

Allah yana kiyaye mana mutuncinmu yayin da muka sanya manufarmu don girmama shi ta wurin aikinmu.

Daya daga cikin manyan kalubale ga Kiristoci a kasuwanci a fadin duniya shi ne yadda za su yi nasara sa'ad da ayyukan cin hanci suka zama ruwan dare. Sau da yawa a cikin kasashe masu tasowa, wafanda suke cin hanci da rashawa da rashin da'a sun fi samun nasara da samun kuɗi. Kiristoci zasu iya shiga yanayin bakin ciki musamman sa'ad da muke kokarin yin abin da ke daidai, amma muna ganin wafanda ba sa bin Allah sun yi nasara. Idan muna jin haka, dole ne mu karfafa kanmu. Allah yana ganin komai kuma zai saka wa duk mai tafiya daidai tare da shi.

- **Allah zai saka wa masu kyautatawa.** Kalmarsa ta yi alkawari za ta ba mu lada don girmama shi da kuma bin dokokinsa. Karanta 1 Korinthiyawa 9:25; 1 Tassalunikawa 2:19-20; Yakubu 1:12.
- **Yi hangen nesa na dogon zango.** Muna shuka iri don makomar al'ummarmu. Wane irin kasa da tsari ne muke son 'ya'yanmu da jikokinmu su gada? Duk wata mu'amala ta sirri da kasuwanci da muka yi za mu kara ko ragi daga asusun ajiyar banki na ruhaniya. Jimilar karfin yanayin ruhaniya da tattalin arzikin kowace kasa shine jimillar shawarar kowane mutum. Kowace rana muna da zarafi don gina Mulkin Allah ta rayuwarmu da Kuma ayyukanmu.
- **Kada ka yi kishin miyagu.** Sa'ad da muka ga marasa tsoron Allah suna wadata a kusa da mu, mun san cewa nasararsu ba za ta dade ba. Littafi Mai Tsarki ya ce a cikin Zabura 37 cewa kada mu yi bakin ciki sa'ad da miyagu suka yi nasara a tafarkinsu, domin za a "datse su" Zabura 92:7 ta ce ko da miyagu suna bunkasa, za a "lalata su har abada." Ana kwatanta miyagu da ciyawa ko ciyawar da take fitowa da sauri amma sai ta bushe.

Batun Cin Hanci

A cikin al'ummai da yawa, cin hanci al'ada ce ta yau da kullum. Shahararriyar ra'ayi ita ce, idan mutum zai sami wani abu da ya cim ma gurin sa ko ya yi nasara a takara, dole ne ya shiga cin hanci. Littafi Mai Tsarki ya yi magana game da cin hanci. A matsayinmu na masu bin Kristi, ya kamata mu kasance masu gaskiya da gaskiya a dukan sha'aninmu na kasuwanci. A cikin kowane abu, dole ne Ruhu Mai Tsarki ya yi mana ja-gora.

Shin akwai lokacin da babu wani zaɓi sai cin hanci? Kafin amsa tambayar, bari mu bincika nau'ikan cin hanci da yawa.

Siffon Cin Hanci:

A. Ayyukan Rashin Adalci

Da farko, bari mu kalli cin hancin da ke a fili da rashin adalci. Ka yi misali cewa mutane biyu suna neman aiki iri daya. Wani daga wata sana'a yana ba da cin hanci a asirce ga mai yanke shawara don ya sa mutumin ya ba shi aikin. Wannan ba shakka kuskure ne kuma wani nau'ɓ ne na rashin adalci.

B. Magudi

Na biyu, akwai cin hanci da rashawa ta hanyar karbar kudi. Yin amfani da kudi a matsayin barna, tsoratarwa ko barazana ga yanke shawara wata hanya ko ɗaya kuskure ne kuma rashin bin Allah ne.

C. “tukwici”

Akwai wasu lokuta masu kalwade. misali, ɗan kasuwa yana kokarin shigar da wasu takardu tare da jami’l don bin duk ka’idodin fara kasuwanci. Ya bi duk hanyoyin da suka dace, ya biya kudaden kuma ya dade yana jiran jami’in ya kammala aikin don ya fara nasa. Dan kasuwar ya tsaya gaba daya kuma ya kasa fara sana'arsa har sai jami'in ya kare Aikinsu na samun izini takada, bada bincikawa, kuma jami'in bai kammala aikin ba, duk da cewa yana yiwuwa a yi hakan da ɗan karamin kokari. Ya zama a fili cewa mutumin yana son kudi don kammala aikin. Karamin “tukwici” zai hanzarta aiwatarwa. Menene ɗan kasuwa mai tsoron Allah yakamata ya yi?

Wasu za su yi gardama cewa ba za su ba da hadin kai ba domin ta yin haka ana ci gaba da gudanar da ayyukan rashin adalci. Ya kamata mutumin ya yi hakuri ya jira. Ya kuma yi kokari ya yi amfani da wannan zarafi don bin misalan Kristi da kuma shaida.

Wasu za su yi jayayya cewa yana da kyau a ba da “tukwici” don sa mutane su yi abin da ya kamata su kasance suna yi. Hakika, su ne marasa adalci.

Lamari irin wannan yana da matukar wahala kuma yana gwada bangaskiyar mu. A cikin yanayin da aka bada misali a sama, mutum zai iya ba da hujjar tafiya ko wace hanya. A irin waɗannan lokuta ne dole ne mu dogara ga Ruhu Mai Tsarki don ya nuna mana abin da za mu yi, lokacin da za mu yi shi, da yadda za mu yi.

Adalci A Aikace

Akwai wani mutum mai suna Maxwell da ke sana’ar gine-gine a Hyderabad, Indiya. Yan shekaru da suka wuce ya zama mabiyin Kristi. Kafin ya san Ubangiji, ya saba bayarwa da karbar cin hanci a matsayin sana’ar da aka saba yi a Indiya. Amma, sa’ad da ya karanta Littafi Mai Tsarki, ya yanke wa kansa hukunci ceya zai canja halayensa.

Akwai lokacin da wasu suka so ya ba da cin hanci don ya sami kasuwancinsu. Ya bayyana musu cewa ba zai kara bada cin hanci ba domin yanzu shi Kirista ne. Saboda matsayinsa, ya rasa kasuwancinsu. Bayan wata shida, suma mutanen suka dawo wurinsa, suna son su ba shi kasuwancin da ya ninka na da, domin sun san shi mutum ne mai rikon amana.

Allah ya martaba mana mutuncinmu

A matsayin masu bin Yesu Kristi, dole ne mu wakilce shi kuma mu bar adalcinsa ya rayu a cikinmu. Ga kowane ɗan kasuwa Kirista, aiki mafi kyau shi ne ya guje wa cin hanci ko ma bayyanar da rashin gaskiya. Sa’ad da muka fuskanci yanayi mai wuyar gaske inda muke jin tarko, dole ne mu roki Ubangiji ya ba mu hikima a kan yadda za mu shawo kan matsalar.

NAZARI:

1. Yi abin da za ka iya don daga matakin adalci da bin gaskiya a duk inda ka sami kanka.
2. Ka yanke shawara yanzu na girmama da bin Allah koda kuwa zai sa ka yi hasara mai yawa.

AMINTACCEN WAKILI

BABBAN BAYANI:

Shirin Allah shi ne ya ba kowannenmu amana a matsayin wakilai don habaka mutane da albarkatu don nufin Mulkinsa. Idan mu masu aminci ne, Allah zai saka mana da biyayyarmu.

Kulawa ta kunshi kowane fanni na rayuwar Kirista. Allah ne ya halicci komai, don haka shi ne ke da komai. Tun da ba mu mallaki komai ba, mu masu kula da abin da yake ba mu ne kuma muna aiki a matsayin masu lura da kadarorinsa.

A cikin **Matta 25:14-29**, Yesu ya ba da kwatanci da ke kafa tushen wakilta ta gaske. A cikin labarin, Maigidan ya ba wa bayi uku adadin kudi "bisa iyawarsu." Jagoran ya yi tsammanin kowane bawa zai zama mai hayayyafa da amfani da albarkatun da aka ba su.

Babban Ka'ida: Amintaccen Kulawa na haifar da karin girma

A karshen misalin da aka ambata a sama, Ubangiji ya dawo don ya ga abin da bayinsa suka yi da dukiyar da ya ba su. Ga na farko da ya karu da dukiyarsa kuma ya yi hidima da aminci, Jagora ya ce: "Madalla, bawan nagari, mai-aminci! Kun kasance masu aminci da 'yan abubuwa; Zan sa ku a kan abubuwa da yawa." (**Matta 25:21**)

Allah yana neman mu kasance masu aminci a cikin kananan abubuwa yanzu don ya ba mu amana mafi girma a nan gaba. Allah yana ba kowane mutum wasu abubuwa a kan aro daga gare shi. Yana so mu sarrafa waɗannan abubuwa kuma mu dawo da shi akan jarinsa.

A Matakin ka

basira da iyawa

dangantaka

lokaci

dama

kiran mu

jikin mu na zahiri

a matakin kasuwa

dukiya da gine-gine

abokan ciniki

ma'aikata

masu kawo kaya

kudi

sakon bishara

kowannenmu na da alhakin amfani da Albarku da Allah ya ba kowannenmu. Kamar a cikin misalin bawa da jagoransa, Allah ya ba mutane daban-daban albarkatu kuma bai yi tsammanin duk za su haifar da sakamako iri daya ba. Ya yi tsammanin cewa kowane mutum zai kasance daidai da aminci sa don kula da albarkatun da ya ba shi amana. Abin da Allah yake bayarwa shi ne za'a bunkasa a yi amfani da shi. Wadanda suka haifarda sabo daga abin da suke da su an daukaka zuwa manyan mata kai.

Babban Ka'ida: Allah Yana bada sakamakon aminci

Sakamako daga Jagora ga wadanda suka kasance amintattun wakilai a cikin **Matta 25** shine:

- Yabo: "da kyau"
- Karin Girma: "Zan naɗa ka shugaba na karin maiyawa"
- Zurfafa dangantaka: "shiga cikin farin ciki na"

Maigidan ya ji daɗin wadanda suka ɗauki abin da ya ba su kuma suka kara samar da wasu. Ya girmama su da baki da shedar amincin su. Ya daukaka su zuwa manyan mukamai. Kuma Ya ba su damar kusantarSa na dangantaka. Yayin da muke kula da rayukanmu da dukiyoyinmu don ɗaukaka Allah, haka ma zai yi mana.

Koyon yin Aminci a Rayuwa da Kasuwanci

Komawa Jagoranci A Rayuwa Da Kasuwanci Allah yana son mu gudanar da gaskiya ya kuma kara mana abin da ya ba mu. Yayin da muke daidaita kanmu da nufe-nufensa, yana ba mu karfi da ikon cika nufinsa. Kasuwancin mu da albarkatunsa na aro ne a gare mu don gudanar da su. Yana marmarin zama abokin tarayya mai himma a cikin kasuwancinmu tare da mu. A cikin kwatancin, bayin amintattu nan da suka yi aiki da kuɗin ubangijin. Sun fahimci gaggawar girma da habaka abin da aka ba su. A rayuwa da kasuwanci, ana sa ran mu zama kwararrun wakilai. Dan kasuwa yana ci gaba da bunkasa da bunkasa kasuwancinsa. A matsayinmu na kwararrun masu kula da kasuwanci, ya kamata mu yi wa kanmu tambayoyi game da albarkatunmu:

- Ina aiki ne a cikin tsarin kira, hangen nesa da kasuwanci da Allah ya ba ni na wannan sana'a?
- Shin ina da ingantattun dukiya, gine-gine, da kayan aiki don aiwatar da hangen nesa na wannan kasuwancin?
- Shin ina da ma'aikatan da suka dace kuma suna da hankali, kwarewa, da horo don aiwatar da shirin kasuwanci?
- Shin kasuwancina yana girmama abokan cinikinmu?
- Shin ina da kyakkyawan suna don biyan kuɗi na akan lokaci da kuma cika alkawuran masu kaya?
- Shin ina amfani da lokaci yadda ya dace?
- Shin ina da hikima da inganci da kuɗina?

- Shin ina kwazo da magana a cikin rayuwa ta bangaskiyata tare da waƙanda na taƙa?

Masu mallakar kasuwanci, masu alhakin koyaushe suna yin tunani gaba da neman sabbin damammaki. Dole ne mu kasance waƙanda suke a shirye don fuskantar sababbin kalubale kuma mu kasance a faɗaƙe don sababbin damammaki.

Bawa Marar aminci Da Bawa Mai aminci

Bawa marar aminci ba ya aiki da dukiyarsa don haka ya zama marar amfani ga ubangijinsa. Idan muka lura da labarin da ke cikin **Matta sura 25**, wakilin marar aminci ya ba da uzuri kuma yana rayuwa cikin tsoro. Uzurin shine sakamakon rashin yin aikin. Rashin kulawa yana zuwa a cikin nau'ikan kasala, rashin tsari, da tsoro.

Maigidan Marar amincin ya tsawata wa bawansa domin bai yi komai ba da basirar da aka damka masa. Maimakon ya yi aiki da kuzari don ya Samar da riba, sai ya binne gwanintar kuma bai ba da himma ba. Kasala da tsoron sa ya haifar da rashin amfani. Mai yiwuwa abin da Jagoran ya yi da zai bambanta idan akalla wakilin ya yi kofari na gaske cikin bangaskiya don ya samar da Karin wasu ya'ya.

Maigida yana yaba wa wakilli nagari da su kasance masu aminci, ba don zama masu hankali ba, masu riba, ko don sakamakonsu. Mu 'yan kasuwa na Mulki, ya kamata burinmu shi ne mu daukaka Allah ta wurin kula da aminci, mai amfani na dukan da ya danka mana. Bisa ga iyawarmu, da taimakon Ruhun Allah, zamuyi kula da mutane da sauran abubuwan da kyau.

AMINCIN WAKILI

NAZARI:

1. Yi addu'a kuma ka tambayi Allah game da albarkatun da yake ba ka don ka zama wakilin su.
2. Bincika ayyukan kanka da na kasuwanci don ganin ko kana barin Ruhu Mai Tsarki ya jagorance ka yayin da kake kula da kowane albarkatun da aka danka muka.
3. Ka kebe kanka don kasancewa da aminci a cikin kowane abu da nufin mulki kuma ka sani cewa Allah zai saka maka da yabo, daukaka, da tagomashinsa.

KULA DA KADARORI KUDI

BABBAN BAYANI:

Kudi kayan aiki ne da gwajin kulawa

Karin Magana 13:7 “Wani mutum yana duban mawadaci (a waje) amma ba shi da komai; wani mutum kuma yana kallon talaka (a waje) amma yana da dukiya mai yawa”.

Matta 6:24 “Ba mai iya bauta wa iyayengiji biyu. Ko dai ya ki daya, ya so dayan, ko kuma ya yi biyayya ga dayan, ya raina dayan. Ba za ku iya bauta wa Allah da Kudɓi ba.

Littafi Mai Tsarki yana da ayoyi fiye da dubu biyu da dari ukku (2,300) da suka yi magana game da yadda ake kula da kuɓi da kuma dukiya. Allah yana so ya albarkaci mutanensa. Dukiyar da Allah yake kawo wa 'ya'yansa ba ta zahiri ba ce kawai (kudi), amma ta hanyar ni'momin ruhi kamar hikima da hali da basira da za a iya isar da su ga al'ummai masu zuwa. Mutane da yawa da suke da arzikin abin duniya sun lalace a ruhaniya.

Dole ne mu ga kudi a matsayin kayan aiki da za a iya amfani da su don hanya mai kyau. Kudi ya zama dole don biyan bukatsu. Don haka, yana da kyau 'yan kasuwa su sami riba. Riba shine kawai karbar kuɓi don samfur ko sabis fiye da ainihin farashin samar da samfur ko sabis. Ana iya amfani da riba don samar da ci gaba ga kasuwanci da kuma albarkaci wasu.

Samun kudi sau da yawa yana kawo gwajin hali. Sau da yawa mutane suna tunanin cewa kudi zai magance dukan matsalolinsu. Mutane da yawa sun fara bautar kuɓi, suna samun kwarin gwiwa da kuɓin kanta maimakon amfani da kuɓi azaman kayan aiki. Wannan yana haifar da matsalolin mutum, alaƙa, da matsalolin kasuwanci. Allah yana son mazansa da matansa su kasance waƙanda suke da hali don sarrafa kudi da kula da su yadda ya kamata.

A wasu kalmomi, ya kamata mu rungumi wadata yayin da muke watsi da son abin duniya a lokaci guda.

Ka'idodin Kula da Kudɓi:

1. Allah Shi kadai ne Tushen Arziki

Maimaitawar Shari'a 8:18 “Amma ku tuna da Ubangiji Allahnku, gama shi ne yake ba ku ikon yin arziki, ya kuma tabbatar da alkawarinsa.

Dole ne mu fahimci cewa duk abin da mukeda da duk abin da muka zama daga Allah ne. Ba za mu iya yin komai ba tare da taimakonsa ba. Kada ka yi fahariya da nasarorin da ka samu cim ma. Ka yi gaggawar ba Allah dukkan girma da daukaka don nasarori da Albarku.

2. Yakamata Mulkin Allah ya zama fifikonmu

Matta 6:33 “Amma ku fara bidan mulkinsa da adalcinsa, za a kuwa ba ku kuma duk waƙannan abubuwa.”

Lokacin da muke da tunanin Mulkin Allah, komai zai shigo a cikin tsarin Ubangiji, hangen nesan mu Kuma zata zama mai kyau. Allah ya san bukaturmu. Ya yi alkawarin cimma bukatsu har ma ya zarce fiye da tsammanin waƙannan bukatsu a lokacin da muka sanya shi da fifiko kamin kanmu.

3. Mu Bawa Allah Abin da ke Nasa

Malachi 3:10 “Ku kawo dukan zakar cikin ma'aji, domin a sami abinci a gidana. Ku gwada ni a cikin wannan, in ji Ubangiji Mai Runduna, “Ku duba ko ba zan buɗe kofofin sama ba, in zubar da albarka mai yawa, har ba za ku sami wurin isa gare ta ba.”

Mutane da yawa suna tunanin sun fi talauci da ba za su iya bayarwa ba. Mayarwa Allah abin da yake nasa ba shari'a ba ce, a'ala alama ce ta ibada da godiya ga Allah. Wuri ɗaya tilo a cikin nassi inda Allah ya kalubalanci mu mu “gwada shi” shine wurin bayarwa. Dole ne ku kasance masu aminci don bayasda 'ya'yan fari na karuwanku. Halin Allah shi ne bayarwa, mu yi koyi da shi don mu zama masu bayarwa

4. Mu Shuka Iri Don Girbi

2 Korinthiyawa 9: 10-11 “Yanzu mai ba da iri ga mai shuka, da hatsi don min abinci, shi ma zai yi tanadin iri, ya ribanbanya muku, ya kuma kara yawan girbin adalcinku. Za a arzuta ku ta kowace hanya domin ku zama masu kyauta a kowane lokaci.”

Ka'idodin shuka da girbi sun kasance a duniya kuma suna aiki ba kawai ga aikin gona ba, amma ga dangantakar kasuwanci da harakokin kuɗi. Sa'ad da muka shuka hidima, ko kuma kyautar kuɗi zuwa ga Ubangiji, ta wurin bangaskiya zamu sa rai zai ribanbanya da girbi don ɗaukakar sa.

Wannan aya a fili tana cewa Allah ya bada iri ga wani mutum: ma shuki. Dole ne a shuka iri don yin girma da amfani. Duk Yawan iri da muka shuka Allah zai kara Mana. Allah yana so mu kasance da isashen iri da za mu kasance a matsayin masu “karimci a kowane lokaci.” Hanya daya tilo da za mu isa wurin ita ce ta fara shuka iri daga abin da muke da shi a halin yanzu.

5. Yakamata mu Ajiye kuma mu saka hannun jari don gaba

Misalai 21:20: “*Mai-hikima yana ajiya don nan gaba: amma wawa yakan bata duk abin da ya samu.*”

Bayan mun ba wa Ubangiji, ya kamata mu ci gaba da adana kuɗi. Hikima ne mai kyau idan an ajiye kuɗi domin biyan bukату don gaba. Ajiyan kuɗaɗen da aka kara samu yana bukatan horo kuma yana haifar da kwanciyar hankali. Abu mai sauƙi ne kashe duk kudin da aka samu batareda da rage komai ba don bayarwa ko adanawa. Masu hankali zasu fara baiwa Allah, sannan su ba kansu. Bayan haka, suna kirƙirar kasafin kuɗi don rayuwa daga sauran adadin. (Don misalin kasafin kuɗi na sirri duba babin Yadda ake Kirƙirar Kasafi).

- Bayar da Zakkar Allah
- Biyan Kanku (Ajiya)
- Yi Rayuwa akan saura

6. Mu Yi Hattara Da Bashi

Misalai 22: 7 “Mawadata suna mulki bisa matalauci, mai aro kuma bawan mai ba da rance ne.”

Idan zai yiwu, ya kamata mu daina bin bashi. Lamunin kuɗi yana sa mu zama karkashin mai ba da bashi kuma kusan koyausha yana tilasta karin farashi lokaci da dama saboda riba. Mutane da yawa suna cikin tarmo cin bashi kuma ba sa iya amfani da kuɗinsu don yin karimci/kyauta. Lokacin da muka ci bashin kuɗi, koyausha za mu biya da kari a bisa.

7. Yakamata Mu Koyi Kasancewa Masu Godiya Da Abin Da Muke Da

Ibraniyawa 13:5 “Ku kubutar da rayukanku daga son kuɗi, ku kuma gamsu da abin da kuke da shi, gama Allah ya ce, “Ba zan taɓa barin ku ba har abada; ba zan taɓa yashe ka ba.”

Littafi Mai Tsarki ya gaya mana mu gamsu da abin da muke da shi. Wato mu kasance masu godiya ga abin da aka riga aka ba mu, maimakon koyaushe son kari. Rashin godiya ya ce: “Bai isa ba.” A cikin tattalin arzikin Allah, akwai fiye da ya isa. Mutane da yawa suna kawo azabar da ba dole ba a rayuwarsu domin suna neman kuɗi, maimakon bin Allah.

	Mahangar Talauci	Mahangar sonkai	Mahangar mai hidima/aminci
Kayan su ne:	Mugunta	Hakki	Alhaki
Ina aiki don:	Biyar bukatar na asali kawai	Zama mai arziki	Daukaka Allah
Masu tsoron allah sune:	Matalauta	Masu arziki	Masu aminci
Mutane marasa tsoron allah su ne:	Masu arziki	Matalauta	Ma su rashin aminci
Ina bayarwa:	Saboda dole ne	Saboda in samu	Domin in kunar ubangiji
Kasha kudina yana kasancewa:	Ba tare da godiya ga allah ba	Rashin kulawa da cinyewa (duka)	Addu'a da bisa alhaki

TAMBAYOYIN NUNI:

- 1) Ka roki Allah ya taimake ka ka yi aiki da kowane ka'idodin kuɗi.
- 2) Shin kai mai kula da albarkatun ka na Kuɗi, nagari ne a gaban Ubangiji?

YADDA AKE KIRKIRAR KASAFIN KU'DI

BABBAN BAYANI:

Kasafin kudi rubutaccen tsari ne don mu zama wakilai nagari da kuma albarkar Mulkin Sama ta wajen yin rayuwa daidai da abin da muke da shi da kuma guje wa shiga kangin kudi.

Kasafin kudi yana da muhimmanci ga Kiristoci domin an kira mu mu zama wakilai nagari da kuma manajan duk abin da aka ba mu. Duk abin da aka bayar a rayuwa kyauta ce daga Ubangiji; babu abin da ke namu. Wani bangare na kulawa yana nufin dole ne mu kula da kudaden da Allah ya ba mu amana. Wannan ya hada da mayar wa Ubangiji da godiya.

Ka'idodin kulawa da aikace-aikace sun shafi dukkanmu komai shekarunmu ko kudin shiga (Ribar mu). Yesu ya damu game da kula da albarkatu. A cikin **Yohanna sura 6**, bayan al'ajibin ciyar da mutum dubu biyar, Yesu ya bada umurnin a diba ragowar don kada a bata komai. Don zama mafi kyawon wakilai, dole ne mu koyi kula da tsari kuma mu tsaya kan kasafin kudi.

Kasafin kudi yana da muhimmanci ga Kiristoci domin Allah ba ya son mu zama bayin zunubi ko kuma na mutum. Lokacin da bashi ya zarce abin da za mu iya dauka, ya bar mu cikin bauta. Kasafin kudi na taimaka kiyaye hakan ta hanyar nuna mana abin da za mu iya da kuma abin da ba za mu iya ba. Kasafin kudi da aka tsara a hankali yana ba mu sani, a gaba, nawa ne za mu biya don biyan bukatun mu da kuma lokacin da ya cancanta mu kara biyan wani kudin. Wannan yana ba mu damar mayar da hankali ga Ubangiji, mu biya kudin mu akan lokaci, guje wa jinkirin kudi, da kuma kafa abubuwan da suka fi muhimmanci na Kudi

Tsarin kasafin kudi

Kasafin kudi shiri ne na kashe kudi bisa nawa mutum yake samu (sabon kudin shiga) da nawa yake kashewa (kudin fita). Ta hanyar fahimtar kudin shiga da kudin da ke fita na wata-wata, za mu sami damar tsara kudin mu yadda ya kamata. Kasafin kudi tsari ne na tsara kudaden mu don zama daidai ko kasa da abin da muke samu.

Kasafin kudi zai...

- Taimaka don ganin inda kudi ke fitowa da kuma inda suke shiga.
- Taimaka don tattaunawa tare da iyali game da kudi
- Taimaka don saita da cimma burin.
- Ba da rubutaccen tsari don taimakawa yanke shawarar kudi.
- Taimaka don amfani da damar da za a bayar, ajiya, ciyarwa, ko saka hannun jari.

Kasafin kudi ba zai...

- Magance matsalollin Kudi da gaggawa
- Baida amfani idan ba a bi shi ba.
- Kawar da duk yanke shawara.
- Daidaita kanta.

Hanya da a ke bi don yin Tsarin Kasafin Kudi

Tsarin kasafin kudi na mutum gabaɗaya yana buƙatar matakai Kamar haka; A yi kula kamin tsara Kasafin kudi ya kamata a ko da yausha a yi tare tsakanin miji da mats (idan da aure).

1) Rubuta yadda kake kashe kudi a halin yanzu.

Mataki na farko na kafa kasafin kudi shine sanin halin kashe kudinka na wata-wata. Yi amfani da samfurin kasafin kudi a cikin shafin Karin bayani (na wannan littafi) a matsayin jagora, yi takardar kasafin kudi kuma ka cika ta rukuni na adadin da ake kashewa a wannan watan. Idan zai yiwu a yi haka don watan da ya gabata akan takarda daban.

2) kimanta yadda kake kashe kudi a halin yanzu.

Ta yin amfani da takardar kasafin kudi na watanni biyu da suka gabata, duba kowane nau'i kuma duba ko waɗannan adadin daidai ne na kashe kudi na yau da kullun. Sannan duba adadin da ke cikin kowane nau'in kashe kudi kuma duba ko za'a iya inganta halaye ta hanyar kashe kudi kaɗan.

3) Kafa makasudai da jagororin yadda yakamata a kashe kudi. Yi la'akari da manufofin kudi na dogon lokaci ciki har da tanadi da manyan sayayya.

Dole ne mu koyi yadda za mu tattauna akan bukatar, ra'ayoyi da makasudi tare da ma'auratanmu da gaskiya. Ka tuna, cewa miji da mata kungiya ɗaya ne kuma suna buƙatar su kasance cikin yarjejeniya game da kowani shiri. ku tattauna da gaskiya halaye da manufofin kashe kudi.

4) Rubuta kuma kayi bibiyar kashe kudi don tabbatar da cewa ya tsaya cikin jagorori kuma ya cika makasudi.

Yi amfani da samfurin kasafin kudi a cikin shafin Karin bayani a matsayin jagora, yi takardar kasafin kudi na wata mai zuwa. Cika adadin kudin da za a kashe a wannan watan ta rukuni, a cikin rukunin "Kasafin Kudi na Watan". Tabbatar cewa kashe kudi daidai yake da ko ya kasa da kudin shiga(riba). Yi rikodin kudin da aka kashe a cikin watan a cikin shafi na " ainihi na Watan". Hada kowane dinari da aka kashe, ko da ya wuce kasafin kudi.

5) Yi gyare-gyare ga kasafin kudi.

A karshen wata kara duk ginshikai. Idan kudin da aka kashe bai kai adadin da aka samu ba, kasafin kudin ya cika. In ba haka ba, yi kowane gyare-gyaren da ya dace don wata mai zuwa. Ana iya buƙatar gyara halayen kashe kudi.

Kirkira Kasafin Kudi Naka

Ana iya amfani da bayanar da ke biyowa da Karin bayani daga takardar kasafin kudi da ke a wannan littafi don kirkira kasafin kudi na kowane wata.

- 1. Fara da kudin shiga.** Yi Kididdigin Abin da kowa a cikin iyali zai samu kuma rubuta shi akan takardar ajiye bayani.
- 2. Shirya jerin kayyadaddun kashe kudi na wata-wata.** Kafaffen kudaden sun banbanta da na wata-wata (kudi ne waɗanda yawanci adadinsu ɗaya ne kowane wata.) amma za'a iya lura da su fiye da kafaffen kudade. Rubuta kowane adadin akan layi daidai. Ana iya kara Karin nau'ikan.

- 3 **Lissafta kudade masu sassauka (mai canzawa) kowane wata.** Kudade masu sassauka sun bambanta daga wata zuwa wata, amma ana iya kula da su cikin sauki fiye da kayyadaddun kashe kudi. Rubuta kowane adadin akan layi daidai. Ana iya kara karin nau'ikan.
- 4 **Yana da mahimmanci a haɗa da Ajiya.** Tabbatar ka adana adadin Kudi kowane wata. In ba haka ba, yana da sauki ka kashe karin kudi akan sassaukan kudi (Kudi Mai canzawa) kuma kayi watsi da batun Ajiya. Ana iya amfani da ajiyar kudi a cikin gaggawar bukату, amma in ba haka ba a bar shi ba ka da a taɓa shi. Makasudin shine ya kamata ya kasance a sami daidai da albashin watanni uku a cikin asusun ajiyar gaggawa. Hakama ya kamata a adana kudi don manyan sayayya, hutu, da sauran bukату. Rubuta kowane adadin akan layi daidai. Ana iya kara karin nau'ikan.

Sauran Ka'idojin Kasafin Kudi

- **Ka Duba kasafin kudi kowane wata.** Domin mu kasance masu kulawa nagari kuma kasafin mu ya yi tasiri, dole ne a yi amfani da su kuma a daidaita su kowane wata.
- **Ka Yarda da tsarin ilmantarwa.** Rayuwa tare da kasafin kudi ilimi ne kuma zai dauki lokaci don kwarewa.
- **Kasance cikin shiri don rasa kimar kasafin kudi kuma kuyi aiki daidai.** Wannan wata muhimmiyar doka ce wajen kafa kasafin kudi: sanin cewa hasashen kasafin kudi shine "mafi kyawun zato" kuma babu wani abu.
- **Kuskure a dalilin rashin kiyasta kididdigi.** Lokacin kafa kasafin kudi, yana da kyau a kididdige kudaden da ake kashewa sufi yawa, kudaden shiga a kiyasta shi kadan.
- **Yi shiri don abin da ba ka zata ba.** Ga Misalai kadan da zai sa a kaske kudi ba zato ba tsammani: Gyaran mota, sayen magani, bukukuwan aure, tafiyar gaggawa, karyewar kayan aiki, da canjin kudin rayuwa kamar aure da yara. Tare da ingantaccen tsari, ana iya magance wadanan bukату da ba a zata ba.
- **Jawo iyali don shiga cikin tsarin.** Haɗin gwiwar ma'aurata ya zama dole don kowane shirin kasafin kudi ya yi nasara. Yara kuma za su ci gajiyar kasancewa cikin tattaunawa da koyon yadda ake tsarin da kula da kudi tun suna kanana.
- **Habaka tanadi gwargwadon iko.** Rage kashe kudi yana da kyau koyaushe, amma kuma yana da kyau a ware kudi a duk lokacin da zai yiwu. Yi kokarin sanya wani yanki na kowane kudin shiga da aka samu (riba) a cikin Ajiya.
- **Yi amfani da kasafin kudi azaman nau'i na kame hannu, ba takura ba.** Kaddamar da kakkarfan kasafin kudi shine ingantaccen malamin horo na kasafin kudi. Duk da haka, akwai lokuta da zai iya sa a "karya" kasafin kudi.

Rage kashe Kudi

- **Hana siyan abin sha'awa.** Tsaya ga kasafin kudi kuma ka guje wa jarabar siyan abin da ba ka bukata.
- **Dakatar da duk wani kuɗin da ba dole ba** kamar sayen abinci da nishadi mai tsada. Fara kananan tanadi saboda suna da saukin samu da ragowa, sannan matsa zuwa manyan kashe kudi.
- **Yi Hattara da kayan nishadi da ke kamar bukatsu.** Idan samun kudin shiga bai biya farashi ba, to, wani kashin kudi na iya zama na kayan nishadi, koda kuwa ana bukatar su. Bincika sayayya don tantance idan sun cancanta.
- **Yi Hattara da karuwar kashe kudi.** Yayin da kudaden shiga na shekara-shekara ke haɓakawa, da samun kari, kar ka kashe kuɗin nan da nan. Zai fi kyau ka yi amfani da haɓakar kuɗin shiga don adana karin da aka samu.
- **Rage manyan kashin kudi.** Wannan na iya haɗawa da canza wurin zama zuwa karamin gida ko yin kasuwanci a cikin mota.

Kafa Kasafin Kudi na Kasuwanci

_Bayanan da ke biyowa, da kuma takardar aikin kasafin kudi na wata-wata don kasuwanci da aka samo a cikin shafin Karin bayani, za a iya amfani da su don kafa kasafin kudi na kowane wata don kasuwanci.

Kalamu Masu Amfani (waddanda ake aiki da su akai akai)

Jimilar abin da aka samu “Gross sales” - jimilar adadin kuɗin da aka samu kafin cire kowane kudi ko ragi.

Mayarwa, Albashi da Rangwame - Mayarwa shine lokacin da abokin ciniki ya dawo da samfur bayan ya saya kuma aka ba shi bashi ko kuma an mayar da shi, alawus shine lokacin da abubuwa suka lalace kafin isa ga zuwa ga abokin ciniki, ragi shine lokacin da aka ba abokin ciniki rangwame don biyan bashi da wuri

Net Sales - Adadin kuɗin da aka samu bayan cire mayarwa, alawus da rangwame.

Farashin Kaya da aka sayar - farashin da ke shiga cikin kirƙira ko sayen kayan Kasuwanci da kamfani ke sayarwa

Sauran Kuɗin shiga - kuɗin shiga wanda ba daga tsarin kasuwanci na yau da kullun ba, kamar riba ko siyar da tsoffin kayan aiki

Tattacen riba “Net Income” - adadin da ya rage bayan an cire duk wani kashe kudi da za yi daga kudin shiga, wanda ake kira riba.

Ka'idojin Yin Kasafin Kudi na Kasuwanci

- Abu guda uku masu muhimmanci: tallace-tallace, farashi, da jarin aiki.** Auna tallace-tallace da kashe kuɗi akai-akai akan kasafin kuɗi don tabbatar da babban jarin aiki (kudi / kadari a hannu) na samuwa don gudanar da kasuwancin.
- Girma.** Yana iya zama wajjibi a raba kasafin Kudi ta hanyar sashe sashe kamar tallace-tallace ko raba kasafin ta nau'in samfuri.

- iii. **Tunanin gaba.** Koyaushe tabbatar da akwai isassun kuɗin da ake ware wa don ayyukan gaba da sayan manyan kayan aiki.
- iv. **Kasafin kuɗi bisa tsarin kasuwanci.** Wannan zai ba da tsarin ayyukan kuɗi wanda ke aiwatar da hangen nesa da manufofin kasuwanci a cikin shirin da zai yiwu.
- v. **Cikakken kasafin kuɗi yana ba da fa'ida.** Lokacin da zaki yi hulɗa da masu ba da bashi da masu zuba jari, tsarin kasafin kuɗi mai kyau zai ba da kyakkyawar fahimta game da abin da kasuwancin ka yake yi da kuma yadda kake kashe kuɗin.

NAZARI:

- Ka yi addu'a ka roki Allah abin da yake son ka fahimta game da zama ma'aikaci nagari wajen tsara kasafin kuɗi.
- Binciki kuɗin ka da na kasuwanci ka kuma cika takaddun tsara kasafin kuɗi kowane wata don ka iya karfafawa da haɓaka yanayin kuɗin ka ta hanyar tsara kasafin kuɗi.
- Ka sadaukar da kanka don yin kasafin kuɗi da lura da kuɗin ka ta yadda zaka yi rayuwa cikin yawaita kuma ka zama albarka ga wasu don daukakar Mulkin Allah.

KIRKIRAR DABARUN TALLA

BABBAN BAYANI:

A kowane fanni na kasuwanci, tsare-tsare da dabaru za su taimaka wajen tabbatar da cewa ana gudanar da kasuwancin da manufa, ana gudanar da shi yadda ya kamata, da kuma tsara yadda za a samu riba. Habaka, aiwatarwa, da ci gaba da sabunta dabarun tallace-tallace mai nasara muhimmin sashi ne na kowane tsarin kasuwanci.

Dabarun Talla

Dabarun talla shine samun tsari da za'a iya issar da kayan sayarwa ko yin aiki tare da mutumin da ya dace ko kamfani. Mai kasuwanci zai fara kakkasa kasuwa, sannan ya yi kashi ɗaya ko jerin sassan, sannan a karshe ya zauna cikin bangarorin.

Bangare (raba kasuwa zuwa sassa daban daban)**

Rabewa shine gano kungiyoyi masu siye a cikin kasuwa waɗanda ke raba bukату iri ɗaya kuma waɗanda ke nuna halayen mai siye iri ɗaya. Duniya ta kunshi biliyoyin masu saye da nasu tsarin bukату da halayensu ko. Yanki yana nufin kungiyar masu siye tare da saitin bukату iri ɗaya da halayen mai siye. Irin wannan rukunin an san shi azaman "kashi."

Yi kwatancin kasuwa a matsayin lemu yadda ya ke da jeri kuma a hade amma sassa daban-daban, kowanne yana da bangaren sa.

Akwai abubuwa da yawa da za a iya la'akari da su lokacin banbanta sassa:

- **Yanayin kasa:** Inda masu saya suke zama.
- **Halaye:** Rayuwa ko Imanin abokan ciniki/Masu saye.
- **Zamantakewa:** Rukunin aji ko kason kudin shiga na masu saye.
- **Alkaluma:** Shekaru da jinsi na masu saye.

Kamfani zai kimanta kowane bangare bisa ga yuwuwar nasarar kasuwanci. Damar za ta dogara da dalilai kamar: yuwuwar habakar bangaren, kasancewar masu fafatawa a cikin bangaren, yawan ribar da sashin zai isar, girman bangaren, da sauransu.

manufa

Bayan an raba kasuwa zuwa sashe daban daban, dan kasuwa zai zaɓi wani yanki ko jerin sassan don samun "manufa" ko mayar da hankali. Misali, dillalin mota zai iya kaiwa mutanen da ke da babban albashi don sayen sabuwar mota. Masu kasuwanci suna mayar da hankali da kokarinsu akan kasuwannin da za su iya cimma niyarsu, ko kungiyoyin abokan cinikin da ke da irin bukату Irin wanda suke so a maimakon kasuwanci a duk kasuwa.

Matsayi

Bayan raba kasuwa da niyya ga mabukaci, mai tallan zai ci gaba da sanya samfur a cikin wannan kasuwa. Matsayi yana game da fahimta. Kamar yadda hasashe ya bambanta daga mutum zuwa mutum, haka abin da mutum ya gane a matsayin inganci, darajar kuɗi, da sauransu. Dole ne mai kasuwa ya yanke shawarar ko ya sanya samfurin a matsayin samfur mai inganci ko kuma darajar samfurin.

Matsayi yana ba da damar kowane samfurin a kwatanta da bambanta dangane da juna. Masu kasuwanci suna yanke shawara akan matsayi na gasa wanda ke ba su damar bambanta samfuran nasu daga na masu gasarsu.

Dubarun-tallace- tallace

Wannan shi ake kira hadi na kasuwanci. Wurare guda huɗu na haɗin tallace-tallace sune samfur, farashi, habakawa, da wuri. Wuraren guda huɗu suna da haɗin kai, kuma aiki a ɗaya yana rinjayar yanke shawara a wani.

Samfura

Samfurin zai iya zama abu mai lalacewa ko sabis ɗin da aka bayar ga abokan ciniki. Samfurin ya kunshi sassa uku: Bayarwa, tsarawa/rufewa, da ayyuka. Ana iya amfani da binciken kasuwa don yin bincike ko yin hira da yawan mutanen da aka yi niyya (abokan ciniki) don tantance abubuwan da suke so. Sakamakon wannan bincike na kasuwa ya kayyade samfurin da za a yi, yadda za a haɗa shi, sunan alamar da za a yi amfani da shi, da hoton da ya dace don nunawa.

- a. **Bayarwa.** Ainihin samfurin ko sabis ɗin da aka kawo kasuwa.
- b. **Marufi.** Ya haɗa da launuka, salon, hotuna, bayanin, kalmomi.
- c. **Ayyuka.** Sabis ɗin da ke bangaren samfurin irin wannan garanti da kulawa.

Farashin

Farashi shine tsarin tantance abin da za'a caje samfur ko sabis. Yakamata ya nuna abin da abokan cinikin suke shirye suke kuma iya biya. Riba da farashin samarwa (lokaci, aiki, sinadarai, marufi, talla, da sauransu) suna bukarar kididdige su cikin farashi.

Hakanan ya kamata farashi ya nuna kowane sabis ko garanti bayan siyan samfurin. Idan samfurin ya haɗa da garanti da yarjejeniyar sabis, farashin yana nuna hakan kuma zai kasance mai girma. Idan samfurin ya sayar shi kaɗai ba tare da garanti ko yarjejeniyar sabis ba, farashin zai yi kasa.

Yin Sauki/Rahusa don habaka Talla.

Yin sauki shine ainihin tallan samfur ko sabis, hoton da aka kwatanta. Tallace-tallacen samfur ko sanar da abokin ciniki game da samfur ko sabis yana da hannu a cikin habaka Talla ana iya yin ta ta hanyar hulɗar jama'a, kafofin watsa labarai, talla da kanka da kuma amfani da dabarun sadarwa iri-iri. Kirƙirar sunaye, tambura, da jingles don samfur ko don sabis wani ɓangare ne na habakawa. Karshen sakamakon wannan dabarun shine yadda za a gaya wa abokin ciniki game da samfurin.

Habakawa shine ayyukan sadarwa, kamar talla, habaka tallace-tallace, siyar wa da kanka, wasikar kai tsaye, da tallatawa don sanarwa, lallashi, ko tunatar da kasuwar da aka yi niyya game da samuwa da fa'idodin samfurin. Hanya ce da muke hulɗa da kasuwa da kuma gaya musu cewa muna da kayayyakin da za su biya bukatun su.

Wuri

Ana iya ganin wuri a Matsayin rarraba samfur ko sabis ta hanya mafi fa'ida mai yiwuwa. Ya kunshi kayyade mafi kyawun wuri don nunawa da siyar da samfurin ko bayar da sabis ɗin. Hakanan ya kunshi yadda ake saita ainihin nuni ko inda za'a sanya shi a cikin sararin da aka bayar ko lokacin rarraba sabis ɗin.

Aiwatar da Talla

Ta hanyar aiwatarwa, hanyoyin tallace-tallace da dabarun sun zama ayyukan da za su cimma manufofin kungiyar. Tsarin aiki ya haɗa da mahimman mata kai, ma'aikatan da ke da alhakin, ayyuka masu dogaro da juna, da lokacin da ake bukata don aiwatar da shawarwari.

Ana aiwatarwa akan 1) tsare-tsaren dabaru da hanyoyi mafita, 2) haɗa dukkan kamfanoni, 3) yin aiki tare, 4) don biyan bukatun abokan ciniki.

Kula/Sa'ido

Kula ita ce hanyar da ake tantance sakamakon dabarun tallace-tallace da dabaru da kuma daukar matakan gyara da suka dace don tabbatar da an cimma manufofinsu. Ba tare da da Ido ba, ba zai yiwu a san abin da ke aiki da abin da ba ya aiki. An cim ma manufofin sashe, manufa, da matsayi daidai? Kamfanin da ya kasa kaiwa kasuwa zai kasance yana kasawa a wani bangare na dabarun.

Kula yana farawa da martani daga kasuwa. Yana iya zuwa ta hanyar binciken gamsuwa, nazarin tallace-tallace, da kuma nazarin ayyukan talla. Sauran nau'ikan martani na iya haɗawa da martanin kasuwa ko yarda da manufofin farashi, ayyukan masu fafatawa zuwa sassan shirin. Hakanan, rahotannin masu rarrabawa da kuma nazarin rabon kasuwa shine yuwuwar.

Kamfanin na iya tattara martani ta hanyar bincike, amsa tambayoyi, da katunan gamsuwa. Tambayoyin fuska da fuska, hira tarho, wasiku, kan layi, zuwa kofa kofa suma hanyoyin tattara ra'ayi ne. Sannan ana tantance bayanai da kuma tantancewa. A karshe, ana amfani da martani don yin gyare-gyare ga dabarun tallan don haɓaka aikin tallan.

Zagayowar tsare-tsaren dabarun, tsara dabara, aiwatarwa da kula baya tsayawa, amma yana ci gaba muddin kamfani ya ci gaba da kasuwanci.

NAZARI:

- Ka mika kanka da kuma sadaukar da wannan sana'ar da dukkan al'amuranta ga Ubangiji kafin yanke hukunci da daukar mataki.
- Tunda Allah ya halicci mutum kuma ya san bukatu da bukatu na kowane mutum, ka dogara da shirin Allah da baiwar da ya baka wajen bunkasawa, aiwatarwa, da sabunta dabarun talla.

RUBUTA TSARIN KASUWANCİ

BABBAN BAYANI:

Tsarin kasuwanci shine tushen daftarin aiki wanda ke hada dukkan manyan sassan kasuwanci zuwa zama ɗaya. Yin aiki ta hanyar tsarin kasuwanci gaba ɗaya da gaskiya zai sa mai kasuwanci yayi la'akari da nazarin ainihin al'amuran kasuwanci da fatan haifar da kirƙira kasuwanci mai inganci.

Manufa Da Ayyuka

Rubuta tsarin kasuwanci yana da mahimmanci ga sabbin kasuwanci masu farawa da kafafan kasuwanci. Tsarin kasuwanci yana da ayyuka masu mahimmanci da yawa:

- i. Zai Taimaka don bayyanawa, mai da hankali, da kuma bincika ci gaban kasuwancin da abubuwan da ake sa rai.
- ii. Yana ba da ingantaccen tsari mai ma'ana don kasuwanci don haɓakawa da bin dabaru.
- iii. Yana aiki azaman tushen tattaunawa tare da wasu kamfanoni kamar masu hannun jari, hukumomi, bankuna, da masu saka hannun jari.
- iv. Yana ba da ma'auni wanda za'a iya aunawa da sake duba aikin akansa.

Farawa

Yi aiki ta duk sassan da ke kasa (I – XI) a kowane tsari, ban da takaitawar zartarwa, wanda yakamata a yi a karshe. Tsallake duk tambayoyin da basu shafi kasuwancin ba. Lokacin da aka rubuta daftarin farko, za a sami tarin kananan kasidu a kan batutuwa daban-daban na tsarin kasuwanci. Ana iya gyara waɗannan zuwa labari mai santsi.

Darajar kirƙirar tsarin kasuwanci ba'a iyakance ga samfurin da aka gama ba. Tsarin bincike da nazarin kasuwanci a cikin tsari na tsari yana da amfani ga mai kasuwancin. Tsara, rubuce-rubuce, da bincikar gaskiya sosai yana taimakawa haɓaka ra'ayoyi sosai zai taimaka wajen guje wa kurakurai masu tsada a nan gaba.

Wannan tsarin kasuwanci babban samfuri ne wanda ya dace da kowane nau'in kasuwanci. Koyaya, ana iya gyara shi don dacewa da kowane yanayi. Kula da salon rubutu na musamman. Ana yin la'akari da tsare-tsaren kasuwanci ta hanyar inganci da bayyanar aikin da kuma ra'ayoyin.

Takardar Rufewa

Ya Hada sunan kasuwanci, cikakken adireshi, birni, jiha, kasa, lambar akwatin gidan waya, tarho, fax, imel, da wanda za'a iya tuntuba da ke tsakiya akan shafin.

Teburin Abubuwan dake ciki

Teburin Abubuwan Ciki ya lissafa sassan tsarin kasuwanci da shafin da kowane sashe yake farawa. Yawancin lokaci ya zama dole don haɗawa da haɓaka kowane sashi a cikin tsarin kasuwanci.

Shafin Samfuran Abubuwan Shafi:

Teburin Tesalin Abubuwan

samfurin tebur na abun ciki shafi

Abubuwan ciki

i.	Takaitaccen bayani.	Shafi na 1
ii.	bayanin kamfanin gabadaya.	Shafi na 3
iii.	samfurori da ayyuka.	Shafi na 4
iv.	tsarin kasuwanci.	Shafi na 7
v.	tsarin aiki.	Shafi na 11
vi.	gudanarwa da tsari.	Shafi na 15
vii.	bayanin kudi na kanka.	Shafi na 17
viii.	kudaden farawa da jari babba.	Shafi na 20
ix.	shirin kudi.	Shafi na 23
x.	Karin bayani	Shafi na 27

Takaitaccen Bayani

Rubuta wannan sashe na karshe saboda takaitaccen labari ne na duk sauran sassan. Bayyana tushen kasuwancin da aka tsara: Menene samfurin zai kasance? Wanene abokan ciniki za su kasance? Wanene masu shi? Menene makomar kasuwancin da masana'anta? Wanne kasuwanci zai kasance? Me zai yi? Sanya shi mai sha'awa, kwararru, cikakke, da takaitaccen bayani.

Bayanin kamfanin gabadaya (Babban Bayanin Kamfanin)

Bayanin Jakadancin: Rubuta takaitaccen bayanin manufa, yawanci a cikin kalmomi talatin (30) ko kasa da haka, yana bayyana dalilin kasancewa da ka'idodin jagora.

Burin Kamfanin da Makasudinsa: Tattauna makasudi da makasudi. Manufofin sun bayyana inda kasuwancin ke fatan zama. Manufofin su ne alamun ci gaba a kan hanyar cimma burin.

Falsafar Kasuwanci: Menene mahimman shugabannin da za su gudanar da kasuwanci?

Bayyana masana'antar: Shin masana'antar habaka ce? Wadanne canje-canje ne ake hango a cikin masana'antar, dan gajeren lokaci, da kuma na dogon lokaci? Ta yaya kamfanin zai kasance a shirye don amfani da su?

Bayyana mafi mahimmancin karfin kamfani da kwarewar asali: Wadanne abubuwa ne za su sa kamfanin ya yi nasara? Menene babban karfin gasa zai kasance? Wane gogewa, kwarewa, da karfi kuke kawowa ga wannan sabon kamfani?

Fom mai shedar mallaka na doka: Mai mallakar, Abokin Hulfa, Hadin kai? Me yasa aka zaɓi wannan fom?

Kayayyaki Da Ayyukan Gudanarwa

Bayyana samfuran ko sabis (aikin Gudanarwa): (bayanin fasaha, zane-zane, hotuna, kasidun tallace-tallace, da sauran manyan abubuwa suna cikin Abubuwan Rataye). Wadanne abubuwa ne za su ba ku fa'ida ko rashin amfani? Menene farashin, kudade, ko tsarin hayar samfuran ko sabis?

Shirin Talla

Ana bukatar binciken kasuwa don tabbatar da cewa komai yana kan hanya. Yi amfani da tsarin tsara kasuwanci azaman dama don buɗe bayanai da kuma tambayar kokarin tallace-tallace.

Bincike na farko yana nufin tattara bayanai da kanka. Misali, yi kidayar zirga-zirga a wurin da aka tsara, yi amfani da shafukan rawaya don gano masu fafatawa, da yin safiyo (Bincike) don gano zabin mabukaci (abokin ciniki). Binciken na biyu yana nufin amfani da bayanan da aka buga kamar bayanan martaba na masana'antu, mujallu na kasuwanci, jaridu, mujallu, bayanan kidayar jama'a, da bayanan martaba. A cikin tsarin tallace-tallace, zama takamaiman gwargwadon iyawa ta hanyar ba da kididdiga, lambobi, da tushe.

Tattalin Arziki: Ba da bayanai game da masana'antu: Menene jimillar girman kasuwa? Wane kashi nawa ne wannan kasuwancin zai samu?

Bukatar halin yanzu a cikin kasuwar da aka yi niyya: Yanayin Jiha a cikin yanayin ci gaban kasuwa, abubuwan da ake so na mabukaci, da yanayin haɓaka samfura. Tattauna yuwuwar haɓaka da dama don kasuwancin mai wannan girman.

Shingayen shiga: Wadanne shinge ake fuskanta wajen shiga wannan kasuwa da sabon kamfani? Wasu shingaye na yau da kullun sune tsadar jari, farashin samarwa, farashin tallace-tallace, karɓar mabukaci da sanin alama, horo da kwarewa. Yi magana game da shinge da yadda za a shawo kan shingen.

Siffotin Samfura da Fa'idodin: A cikin Sashen Samfura da Sabis, an bayyana samfuran da ayyuka ta fuskar kasuwancin. Yanzu, jera duk manyan samfuran ko ayyuka daga hangen abokan ciniki. Ga kowane samfur ko sabis: Bayyana mahimman siffa (fasalulluka). Menene na musamman game da shi? Bayyana amfanin. Wato menene samfuran zai yi wa abokin ciniki? Wadanne ayyuka bayan-sayar za a bayar? Wasu misalan sune bayarwa, garanti, kwangilar sabis, tallafi, bibiya, da manufar maida kuɗi.

Abokan ciniki: Gano abokan cinikin da aka yi niyya don Kasuwanci, halayensu, da wuraren yankin zaman su, ko wanda akafi sanii da kididdigar su. Shin kasuwancin zai sayar wa wasu kasuwancin ko kai tsaye ga masu siye? Idan za'a siyar da samfuran ga mabukaci, amma ana siyar da shi ta hanyar masu rarrabawa, dillalai, da dillalan kadan, yi bincike a hankali gameda sanu a karshen na mabukaci da kasuwancin da ke tsakanin.

Gasa: Wadanne kayayyaki da kamfanoni ne za su yi gogayya da kasuwancin? Jera manyan masu fafatawa: (Sunaye da adiresi). Shin za su cika gasa, ko don wasu samfuran kawai, wasu abokan ciniki, ko a wasu wurare? Yaya samfuran ko ayyuka za su kwatanta da gasar?

Alkuki: Yanzu da aka yi nazarin masana'antar cikin tsari, da samfura, abokan ciniki, da gasar, yakamata a sami cikakken dubi/gani na inda kamfani ya dace a duniya. A cikin ɗan gajeren sakin layi, ayyana alkuki (inda kamfanin ya dace.)

Na gaba, zayyana dabarun talla na haɓakawa, farashi, da wurin da aka tsara wanda ya yi daidai da alkuki.

Kaddamarwa: Ta yaya abokan ciniki za su sani game da samfuran? Talla: wace kafa watsa labarai, me yasa, kuma sau nawa? Wadanne hanyoyi ne za a yi amfani da su ban da tallan da aka biya (bayanin ciniki, kasidar, tallan tallace-tallace, maganar baki, da hanyar sadarwar abokai ko kwararru)? Wane hoto za a yi hasashe? Yaya abokan ciniki za su kalli kasuwancin?

Farashi: Bayyana hanyar saita farashin. Ga mafi yawan kananan kasuwancin, samun mafi karancin farashi ba koyaushe manufa ce mai kyau ba. Yawancin lokaci, zai fi kyau a sami matsakaicin farashin kuma kuyi gasa akan inganci da sabis. Shin dabarun farashi ya dace da abin da aka bayyana a cikin kididdigar gasa? Kwatanta farashin da na gasar.

Wurin da ake Shawarar amfani: Yi nazarin ma'auni kamar yadda zasu shafi abokan ciniki. Shin wurin yana da mahimmanci ga abokan ciniki? Idan eh, to ta yaya? Idan abokan ciniki sun zo wurin kasuwanci: Shin ya dace? Akwai wadataccen filin ajiye motoci? Shin ya dace da zaton su? Shin abin da abokan ciniki ke so kuma suke tsammani? Ina gasar take?

Hanyoyin Rarrabe: Ta yaya kasuwancin ke siyar da samfuran ko ayyuka? Saye kadan kai tsaye (odar sako, Yanar Gizo, kasida), saye da yawa, tallace-tallace karfi, masu zaman kansu wakilai, tayi a kan kwangila?

Hasashen tallace-tallace: Kara wasu lambobi cikin shirin. Shirya tsinkayar tallace-tallace na wata-wata-wata. Hasashen ya kamata ya dogara ne akan tallace-tallace na tarihi, dabarun tallan da aka kwatanta, binciken kasuwa, da bayanan masana'antu, idan akwai.

V. Shirin yadda za'a gudanarda da Aiki

Bayyana ayyukan yau da kullun na kasuwancin, wurin sa, kayan aiki, mutane, mata kai, da mahallin kewaye.

Samarwa: Yaya kuma a ina ake samar da samfurori ko ayyuka? Bayyana hanyoyin dabarun samarwa da farashi, sarrafa inganci, sabis na abokin ciniki, sarrafa kaya, habaka samfuri.

Wuri: Wadanne yanayi ake bukata a wurin aiki? Bayyana irin wurin da zai kasance.

Bukatun jiki: Tattauna yawan sarari, nau'in gini, yanki, iko da sauran abubuwan amfani.

Samun shiga: Shin yana da mahimmanci cewa wurin ya dace da sufuri ko ga masu kaya? Ana bukatar shiga cikin sauki? Menene bukatun don yin kiliya da kusanci zuwa babbar hanya, filayen jirgin sama, titin jirgin kasa, da cibiyoyin jigilar kaya?

Gina: Yawancin sababbin kamfanoni bai kamata su kashe jari don gine-gine ba, amma idan suna shirin ginawa, farashi da kayyadaddun bayanai za su kasance babban bangare na shirin.

Farashin: Kididdiga kuɗin aiki, gami da haya, amma kuma gami da kiyayewa, kayan aiki, inshora, da farashin gyare-gyare na farko don sa sararin ya dace da buƙatu. Wadannan lambobin za su zama wani bangare na shirin kuɗi.

Sa'o'in kasuwanci: Tattauna lokutan aiki.

Muhalli na bin doka: Bayyana abubuwan da ke biyowa: bukatun lasisi da haɗin kai, izini, dokokin kiwon lafiya, ka'idodi na musamman da suka shafi masana'antu ko sana'a, bukatun yanki ko lambar gini, daukar inshora, alamun kasuwanci, da haƙƙin mallaka.

Ma'aikata: Tattauna yawan ma'aikata, nau'in aiki (masu kwarewa, marasa kwarewa, da masu sana'a), a ina kuma ta yaya shirin zai sami ma'aikatan da suka dace? Tsarin biyan kuɗi, hanyoyin horo, da buƙatu. Akwai jadawali da rubuce-rubucen da aka shirya? An tsara bayanin aikin ma'aikata? Za a yi amfani da ma'aikatan kwangila ban da ma'aikata?

Kididdiga: Wane nau'I nau'I ne za a adana: albarkatun kasa, kayayyaki, kayan da aka gama? Menene saka hannun jari? Menene yawan kuɗin da aka samu kuma ta yaya wannan ya kwatanta da matsakaicin masana'antu? Abubuwan haɓaka na yanayi? Lokacin jagora don oda?

Masu ba da kaya: Gano manyan masu samar da sunaye da adireshe, nau'in da adadin kayan da aka tanada, manufofin bashi da isarwa, tarihi da dogaro.

Manufofin bayar da Bashi: Shin tallace-tallace za su kasance kan bayar da bashi? Idan eh, waɗanne manufofi za a yi game da wanda ke samun bashi da nawa? Ta yaya za a bincika cancantar sabbin masu nema? Waɗanne sharuɗɗan da za a ba abokan ciniki kamar nawa za su iya samun bashi da lokacin biya? Za a ba da rangwamen biyan kuɗi da sauri? Nawa ne kuɗin da za a tsawaita bashi? An gina kuɗin bashi a cikin farashin?

Gudanarwa Da Tsarin Kungiya

Wanene zai gudanar da kasuwancin a kowace rana? Wane gogewa ne wannan mutumin ya kawo wa kasuwancin? Waɗanne kwarewa na musamman ko baiwa ta musamman? Shin akwai shirin ci gaba da kasuwancin idan wannan mutumin ya bace ko ya gaza? Haɗa bayanin matsayi don manyan ma'aikata. Yi lissafin tallafin shawarwari masu zuwa da za ku samu: hukumar gudanarwa, hukumar ba da shawara, lauya, akawu, wakilin inshora, ma'aikacin banki, mai ba da shawara ko masu ba da shawara.

VII. Bayanin Kuɗi Na Ka

Haɗa bayanan kuɗi na ka da na kowane mai mallakar Sana'a da manyan masu hannun jari, suna nuna kadarori da alhaki da aka gudanar a wajen kasuwancin, da kimar kuɗi na ka. Masu mallaka galibi za su zana kan kadarorin kansu don ba da kuɗin kasuwancin, kuma waɗannan maganganun za su nuna abin da ke akwai.

VIII. Kudaden Farawa Da Jari

Yana da mahimmanci a kididdige kuɗin farawa daidai sannan a tsara inda za a sami isassun jari. Hanyar ita ce kara abubuwa daban-daban, da ake kira abubuwan da ke faruwa, zuwa asusun abubuwan da ba a iya tsammani ba. Kyakkyawan ka'ida shine cewa abubuwan da ake bukata yakamata suyi daidai da akalla kashi 20 na jimlar duk sauran kuɗin farawa. Yi bayanin yadda aka tantance hasashen kashe kuɗi. Ba da tushe, adadin kuɗi, da sharuɗɗan lamuni da aka gabatar. Har ila yau, bayyana dalla-dalla nawa ne kowane mai saka jari zai ba da gudummawar da kuma kashi nawa kowannensu zai samu.

IX. Shirin Tsarin Kuɗi

Shirin tsarin kuɗi ya kunshi hasashe riba da hasara na watanni 12, hasashe riba da hasarar shekaru huɗu, tsinkayar tsabar tsabar kuɗi, lissafin ma'auni, da kididdige kididdigewa. Tare sun haɗa da ma'auni mai ma'ana na makomar kuɗin kamfanin. Mafi mahimmanci, tsarin tunani ta hanyar tsarin kuɗi zai inganta fahimtar ayyukan kuɗi na ciki na kamfanin.

Riba na Watanni 12 da Hasashen Asara da Hasashen Riba na Shekara Huɗu:

Yawancin masu kasuwanci suna tunanin hasashen riba da asarar watanni 12 a matsayin jigon shirinsu. Wannan shi ne inda aka haɗa dukkan lambobi, kuma akwai ra'ayin abin da zai yi don samun riba da nasara. Hasashen tallace-tallacen zai fito ne daga hasashen tallace-tallace inda ake kididdige yuwuwar

tallace-tallace, farashin kayan da aka sayar, kashe kudi, da ribar wata-wata na shekara guda. Hasashen riba ya kamata ya kasance tare da labari mai bayanin manyan zato da aka yi amfani da shi don kididdige kudaden shiga da kashe kudi na kamfani. Yi haka don sanin hasashen samun riba da hasarar shekaru hudu.

Hasashen Shigar Kudi: Tsare-tsaren kwararar kudi suna da mahimmanci sosai saboda kasuwanci zai gaza idan ba zai iya biyan kuɗin sa akan lokaci ba. Ga kowane abu da aka saya ko sayarwa, kayyade lokacin da za a karɓi kudi don siyarwa ko lokacin da za a rubuta cak don abubuwan kashe kudi. Bi mahimman bayanan aiki. Wannan ba lallai ba ne wani ɓangare na tsabar kuɗi, amma bin diddigin abubuwan da ke da tasiri mai nauyi akan tsabar kuɗi kamar tallace-tallace da siyan kaya suna da mahimmanci. Hakanan, waka da kuɗin da aka kashe kafin buɗewa a cikin ginshiƙin farawa. Kuɗin kuɗin zai nuna ko babban kuɗin aiki ya isa. Idan ma'aunin kuɗin da aka yi hasashe ba shi da kyau, za a bukaci karin jarin farawa.

Bayyana manyan zato: misali, idan akwai siyarwa a wata ɗaya, yausha ne ainihin tarin kuɗi? Lokacin siyan kaya ko kayan, za a biya a gaba, bayan bayarwa, ko kuma daga baya? Ta yaya hakan zai shafi tafiyar kuɗi? Shin akwai kashe kudi na yau da kullun, kamar biyan haraji kwata-kwata, kulawa, da gyarawa, ko haɓaka kayan kira na yanayi waɗanda yakamata a tsara kasafin kuɗi? Biyan lamuni, siyan kayan aiki, da ciraye-cirayen kuɗin mai shi yawanci ba sa nunawa akan bayanan riba da asarar amma tabbas suna fitar da tsabar kuɗi. Tabbatar kun haɗa su.

Takadar Ma'auni na Buɗe Rana: Taswirar ma'auni ɗaya ne daga cikin mahimman rahotannin kuɗi waɗanda kowace kasuwanci ke bukata don bayar da rahoto da sarrafa kuɗi. Takaddun ma'auni yana nuna abubuwan da kamfani ke riƙe (kadara), da abin da basussukan sa suke (basusuka). Lokacin da aka cire bashin daga kadarorin, ragowar shine daidaiton masu shi.

Binciken Raba dai-dai: Binciken raba dai-dai na tsinkayan yawan ciniki akan wani farashi da ake bukata don dawo da jimlar kuɗin da aka kashe. Yana da matakin tallace-tallace wanda shine layin rarraba tsakanin aiki a cikin hasara da aiki akan riba.

X. Karin bayani

Kasidu da kayan talla

Nazarin masana'antu

Tsare-tsare da shiri

Taswirori da hotunan wuri

Cikakkun bayanai na kayan aikin mallaka ko da za a saya

Kwafi na haya da kwangiloli

Wasiƙun tallafi daga manyan abokan ciniki na gaba

Duk wasu kayan da ake bukata don tallafawa zato a cikin wannan shirin

Nazarin bincike na kasuwa

Jerin kadarorin da ke akwai a matsayin lamuni don samun bashi

Da fatan za a duba misalin cikkaken shirin kasuwanci da aka kammala a cikin shafen karin bayanin wannan littafi.

NAZARI:

- Farawa da kiyaye kasuwanci mai nasara babban aiki ne. Ka sadaukar kanka da kuma sadaukar da sana'ar da duk abin da ya shafi ta ga Ubangiji kafin fara tsarin kasuwanci.
- Yi addu'a da kuma dogara da bishewar Allah wajen rubuta shirin kasuwanci. Tambayi Allah don kirƙira da sababbin hanyoyin zuwa daidaitattun batutuwan kasuwanci. Hada ka'idodin Kiristi a cikin tsarin kasuwanci.

YADDA ZA’A IYA FARA KASUWanci TARE DA YAN’UWA MASU BI (KMB)

BABBAN BAYANI:

KMB zai nuna cikas abin da Allah yake yi ta kasuwa lokacin da muka hada basirarmu kuma muka zama alhakin karfafa juna zuwa ga manufa daya ta mutum, tattalin arziki, zamantakewa, da canji na ruhaniya na al’umma.

Shin menene Cibiyar Kasuwancin Masu bi (KMB)?

KMB hadin gwiwa ne na kwararrun ‘yan kasuwa da shugabannin coci wafanda membobinsu ke son ganin Allah ya canza rayuwarsu, birninsu da al’ummarsu ta kasuwa.

Su Wanene Zasu Iya Zama Membobin KMB?

KMB ya kunshi kowane irin ‘yan kasuwa daga masana’antu daban-daban da kuma shugabannin cocin darikoki daban-daban a cikin birni ko yanki.

Menene Burin KMB?

An tsara KMB ne don kawo cikas abin da Allah ke yi ta kasuwa. Lokacin da membobi suka hadu da basirarsu kuma suka zama alhakin karfafa juna zuwa ga manufa daya ta daukaka Yesu Almasihu, canji na ruhaniya da na tattalin arziki yana faruwa a cikin mutane, kasuwanci, da kuma al’umma.

Karin manufodin sun hada da:

Gina Dangantaka Mai Ma’ana. Akwai iko mai girma a cikin alaƙar ibada da hadin kai na ruhu.

Bada Kayan aiki da Karfafawa. Matasa, ‘yan kasuwa masu ra’ayin Mulkin Allah suna bukatar koyo daga kwararrun shugabanni masu ibada na kasuwa. Ilimi da abinda zai yi amfani mafi kyawu a ayyukan kasuwanci don girmama Allah a kasuwa shine za'a raba su a tsakanin rukuni.

Daukaka Ma’auni na gaskiya da adalci a cikin al’umma da al’ummomi

Canji na Allah wanda ya zarce ikon mutum, zamantakewa, tattalin arziki da ruhi na mutane da al’adu.

Fa’idodin KMB

Hulda tsakanin juna-Hadin shugabannin kasuwanci daga masana’antu iri-iri yana kara damar sayar da kayayyaki da ayyuka tsakanin membobi. Yayin da membobi ke ba da fifiko wajen yin kasuwanci tare, karfin daidai mutane zai fara habaka, wanda hakan ke karfafa kungiyar tare da faɗaɗa ayyukanta ga membobin. Kamar yadda KMB ke habakawa a duk faɗin duniya, damar hadin gwiwar duniya tare da sauran ‘yan kasuwa masu tsoron Allah a duniya za su karu.

Samun Horon Almajiranci – KMB yana ba da dama don ci gaban Kiristanci a rayuwar su da daukar alhaki/ba da lissafi a cikin kungiyar ta hanyar nazari, tattaunawa, da amfani da Littafi Mai-Tsarki ga rayuwa da kasuwancin membobin su.

Horowa – Daya daga cikin muhimman ayyuka na KMB shine samar da dama ga membobin gida don samun karin ilimin ayyukan kasuwanci bisa fa’idodin Littafi Mai-Tsarki da dangantaka mai zurfi tare da Ruhu Mai Tsarki. Wannan horon yakan fito ne daga cikin kungiyar ta hanyar magabata (na cikin gida) ‘yan kasuwa dangane da Abubuwan da suka faru da su ko daga kungiyoyin kasuwancin masu bi na waje.

Yakamata KMB ya zama wurin samun amsoshi da albarkatun da zasu baiwa mutum da kasuwanci damar samun ci gaba. Horon ya haɗa da ilimin fasaha da kuma haɗin kai na amfani da ka'idodin Allah a cikin duk ayyukan kasuwanci.

Karfafawa – Dangantaka na Allah tare da yan uwa shugabannin kasuwanni babban tallafi ne yayin gudanar da kasuwancin masarauta a cikin yanayi mai wahala kuma a muhalli marar samun karba. Karfafawa da yin addu'a ga membobin da suka fahimci kalubale da matsalolin kasuwa babbar kadara ce ta samun nasara.

Rarraba albarkatu – Ganowa, daidaitawa, da haɗa kuɗi, kwarewa da kadarorin daga mambobi daban-daban wani bangare ne mai karfi na kosashen KMB. Ci gaban canji da haɓakawa na iya faruwa lokacin da aka raba kadarori a cikin yanayin da ba shi da cin hanci da rashawa. KMB yana nunawa kasuwa gabaɗaya karfin kokarin haɗin gwiwa lokacin da aka raba albarkatu da amfani yadda yakamata.

Sanya Ra'ayoyi faruwa a zahiri – KMB wuri ne mai aminci don gabatar da sababbin ra'ayoyi game da kasuwanci da ma'aikata yayin da yake kasancewa wani bangare na tabbatar da waɗannan ra'ayoyin a kasuwanni na gida da na yanki. KMB yana ba da maɓalli na zahiri don shawo kan shingen (shamaki) da yawancin kasuwancin Kirista ke fuskanta.

Shawara – Samun karin hangen nesa babbar kadara ce ga masu kasuwanci da masu aiki. Idan wannan hangen nesa ya inganta da gaske kuma yana ba da labari don samun nasarar canji, zai zama mai kima. Membobin KMB suna ba da wannan hangen nesa ta hanyar tuntubar juna a cikin kasuwancin juna da ayyukan kasuwanci.

Harakokin Kuɗi – Yawancin KMB sun aiwatar da shirin karamin bashi don samar wa sabbin kasuwanci ko fadada ayyukan membobinta na yanzu. Akwai hanyoyi masu sauƙi da yawa don kirƙirar babban jari mai araha. Hanya daya itace ta saka kuɗin ajiya na riba a cikin babban asusun KMB. Waɗannan kuɗade, idan aka ba da rance, suna samar da riba zuwa asusun. Wannan tsari yana ba da karancin riba fiye da abin da ake samu gabaɗaya ta hanyoyin kanana na gida (wanda aka saba amfani da shi). Hakanan za'a iya samar da albarkatun jari ta hanyar alaƙar KMB tare da tallafin kasa da kasa da kungiyoyin ci gaban tattalin arzikin Kirista.

Jagoranci- Kirƙirar dangantaka tare da yan kasuwa masu nasara kuma masu tsoron Allah da shugabannin coci yana da mahimmanci don fadada mulkin tsararraki ta cikin kasuwa. Taimakawa matasa 'yan kasuwa don fahimtar hangen nesa na kasuwancin masarauta yayin da suka fara tafiya zai zai su ga mafi girma. Daya daga cikin maɓalli shine KBN mai nasara shine don horar da membobinsa kuma su kasance masu jagoranci.

Kokarin Lallashi – Yawancin KMB sun shiga cikin aiki tare da gwamnati da hukumomin gudanarwa don kawar da cikas ga ci gaban kasuwanci. Yayin da mambobi da kadarorin kungiyar ke karuwa, karfin siyasa kuma yana karuwa, yana zama mai tasiri a bangarori daban-daban na al'umma.

Kimar Mahimmanci

Kowace Cibiyar Harkokin Kasuwancin Mulki ta kasance ta hanya ta musamman. Al'adar da ta ke samuwa da kuma daidaiƙun mambobi su kan tsara tsari, salo, da matakin tsarin da kowace kungiya ke da shi. Duk da nau'ikan tsari daban-daban, KMB sun fayyace ra'ayoyi da kima ga membobin kungiyar da kuma kasuwancin da suke gudanar da su.

An jere kasa akwai mahimman kimomi da yawa waƙanda kowane KMB dole ne ya rungume su don cika manufar faɗaɗa Mulkin Allah da ɗaukaka Yesu Kiristi:

Rungumar Babban Hidimar Habakawa – Membobin KMB sun amince da aikin Kristi ga dukan masu bi na su je su almajirtar da dukan al’ummai. KMB suna taka muhimmiyar rawa ta hanyar kasuwanci don samun ci gaban Mulkin Allah a cikin al’ummai ta hanyar almajirantarwa.

Yi Kokari Don Nagarta da Mutunci – Kasuwanci kira ne na musamman, don haka yana da muhimmanci kowane memba ya yi kokari ya ba da mafi kyawun kansa a cikin aiki da magana ta hanyar neman girmama Allah a cikin komai da kuma kasancewa da bishewar kalmarsa. Membobin KMB za su yi kokari su rayu bisa ka’idodin Mulkin Allah a Littafi Mai Tsarki da suka shafi kasuwanci.

Amsa – Membobin KMB za su amsa kuma su kula da bukatun ruhaniya, kwarewa, fasaha, da gudanarwa na sauran membobin.

Kirkira da samarda sabbin fasaha – Membobin KMB za su yi kokari su kasance da aikata aiki da gaskiya kuma su yi niyyar haɓaka kayayyaki da ayyuka tare da kirkira ko Samar da sabon abu tareda gaskanta cewa an kira su zama shugabanni a kasuwanci.

Himma - Membobin KMB za su kasance masu neman mafita ga matsaloli da fuskantar kalubale.

Hidima da Godiya – Yesu Kristi shine babban misali na ruhun tawali’u kuma ya riga ya ba Kiristoci babban matsayi a matsayin kaunatatun ‘ya’yan Allah Maɗaukaki. ‘Yan KMB za su yi godiya a cikin ko wane yanayi tare da neman fifita wasu a kan kansu.

Mutuntawa – Membobin KMB su rika yiwa kansu, ma’aikatansu, masu kawo kayayyaki, abokan cinikinsu, da abokan kasuwancinsu mutuntawa, sanin cewa kowane dan Adam an halicce shi kuma an halicce shi cikin siffar Allah.

Tsarin

Tsarin kowane KMB an kaddara shi ta kowace kungiya kuma ta kowane tsari da ya fi dacewa ga kowane membobi. Duk ra’ayoyin yadda za a tsara kungiya an jera su a kasa kuma ana iya canza su idan ya cancanta.

Taro da Jagoranci

Kungiyar KMB na iya haduwa sau 1-2 a wata. Haɗuwa akai-akai yana taimakawa wajen tabbatar da cewa fa’idodin da aka lissafa a sama (hulda tsakanin yankasuwa, almajirantarwa, horarwa, da sauransu) sun fi girma. Yawanci, kowace kungiya tana da tsarin jagoranci wanda kungiyar ta zaɓe ta. Wannan na iya haɗawa da ofisoshin Shugaban kungiyar, Mataimakin Shugaban, Sakatare, Ma’aji, da dai sauransu. Kungiyoyin gida ne suka tsara sharuɗɗan da ayyukan kowane ofishi.

Zama Memba

An jera Jagorarin zama Memba a kasa. Wasu na iya karawa ta hanyar shugabancin kungiyar.

Dole ne memba na KMB:

-Ya zama Kirista mai ikirari kuma mai aikatawa. Inda halin jama'a ba ta da aminci, memban na iya bayyana imanin sa ga membobin kungiyar tare da rubutawa ta wata hanya.

-Ya kasance a buɗe ga duk kungiyoyin Kirista na bishara. Kowane KMB ya kasance ya kunshi membobi Kiristonci daga ɗarika daban daban Wannan yana taimakawa wajen tabbatar da sauye-sauyen tattalin arziki a cikin birni ta hanyar gudanarda ayyukan kasuwanci na Allah, ba a bisa ɗarika daya ba.

Dole Al'ummar KMB:

- Ta Hada masu kasuwanci, masu aiki, manajoji, 'yan kasuwa, da kwararrun kasuwanci daga nau'ikan kasuwanci da girma dabam dabam. Wannan yana bawa kungiyar damar wakilci da amsa tare da ayyuka iri-iri da haɓaka ga mambobi daban-daban.

- Hada wakilcin shugabannin Ikkliya da yawa don haɓaka al'ummar muminai, don kasancewa da kayan aikin ruhaniya na membobin, da karfafa juna a cikin ayyukansu.

** Ana ba da shawarar cewa al'umma su sa tukwici (biyan kuɗi) don zama memba. Kungiya za ta yi lafiya ne kamar yadda membobi suke ganin darajarta. Kimar ta ya dogara ne akan farashin shiga da abin da fa'idar zama memba ke kawowa. Idan ba a biyan kuɗin shiga kungiyar, to babu jajircewa da kima a cikin ayyukan kungiyar, kuma ba za ta yi nasara ba. Wannan, duk, ya rage ga shugabannin yankin.

TAMBAYOYIN NUNA:

- Yi addu'a da rokon Allah game da farawa ko shiga KMB a yankinku.
- Bincika ayyukan ka da kasuwanci ka, ka ga ko kana ba Ruhu Mai Tsarki daman bunkasa Mahimman Kimar don ka zama fice a kasuwa.
- Ka sadaukar da kasuwancinka don canza rayuwar da kake fuskanta da kuma ga al'ummarka gaba ɗaya don Mulkin Allah.

GLOBAL ADVANCE RESOURCES
KARFAFAWA SHUGABANNI DA KE GABA DON
CIKA BABBAN HUKUMA

Allah yana yin babban aiki a fadfin duniya ta hanyar farkar da zukanan miliyoyin yan kasuwa don yin amfani da kwarewar sana'arsu da tasirinsu don manufofinsa.

Wannan littafin yana cike da ka'idodi masu mahimmanci ga kowane mutum a kowace kasa. An rubuta shi musamman ga waɗanda ke cikin kasashe masu tasowa waɗanda ke fuskantar kalubale masu yawa.

Muna karfafa ku kuyi nazarin wannan littafin don zurfafa tafiya tare da Ubangiji kamar yadda ya shafi kasuwa. Hakanan za'a iya amfani da wannan jagorar tare da wasu azaman kayan aiki don nazarin karamin rukuni, tattaunawa, da addu'a. Addu'ar mu a Global Advance ita ce ku sami karfafawa da kuma shiryar da ku don kowane kyakkyawan aiki.

GLOBAL ADVANCE
Akwatin gidan waya 742077
Dallas, TX 75374-2077
www.globaladvance.org